

**T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GRAFİK TASARIMI ANA SANAT DALI
GRAFİK TASARIMI SANAT DALI**

BAUHAUS AKIMININ GRAFİK TASARIMINA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BERKE SÜLKÜ

İSTANBUL, 2022

**T.C.
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GRAFİK TASARIMI ANA SANAT DALI
GRAFİK TASARIMI SANAT DALI**

BAUHAUS AKIMININ GRAFİK TASARIMINA ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BERKE SÜLKÜ

İSTANBUL, 2022

KABUL VE ONAY

Berke SÜLKÜ tarafından hazırlanan “**BAUHAUS AKIMININ GRAFİK TASARIMINA ETKİSİ**” adlı tez çalışmasının savunma tarihi 17.06.2022 tarihinde yapılmış olup aşağıda verilen jüri tarafından oy birliği /oy çokluğu ile İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Grafik Tasarımı Ana Sanat Dalı Grafik Tasarımı Sanat Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Nuri SEZER

.....

Üye

Prof. Dr. Selahattin GANİZ

.....

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa GÜNAY

.....

Yedek Üye

Prof. Dr. Güler ERTAN

.....

İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

.....

Prof. Dr. Ali AKDEMİR

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “**BAUHAUS AKIMININ GRAFİK TASARIMINA ETKİSİ**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmanın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

17.06.2022

Berke SÜLKÜ

İmza

ÖZET

BAUHAUS AKIMININ GRAFİK TASARIMINA ETKİSİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
BERKE SÜLKÜ
İSTANBUL AREL ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GRAFİK TASARIMI ANA SANAT DALI
GRAFİK TASARIMI SANAT DALI
(DANIŞMAN: DR. ÖĞR. ÜYESİ NURİ SEZER)

İSTANBUL, 2022

Bu çalışmada Bauhaus düşüncesinin ve eğitim modelinin grafik tasarımı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu kapsamda çalışmanın amacı ise, endüstrileşmenin gereksinimleri ve ülkelerin kendine özgü gerek ekonomik gerekse toplumsal yapısı üzerinde kurulan Bauhaus sisteminin grafik tasarımı üzerindeki etkilerinin irdelenmesi olarak belirlenmiştir. Bu amaç kapsamında çalışmada öncelikle Bauhaus okulunun tarihsel gelişimi, Bauhaus ilke ve amaçları, manifestosu, okulun dönemleri, atölyeleri ve son olarak da sanatçıları incelenmiştir. Daha sonrasında çalışmada grafik tasarım kavramı, tarihsel süreci ve gelişimi ve çeşitli modern sanat akımlarına yer verilmiştir. Araştırma sonucunda Bauhaus okullarının örnek alınması sonucunda kurulan akademilerden mezun olan öğrencilerin sanayi sektörü açısından faydalı oldukları, el sanatları ve moda tasarımı alanlarında önemli başarılar elde ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bauhaus Okulu, Grafik Tasarım, Sanat Akımları, Endüstrileşme

ABSTRACT

THE EFFECT OF BAUHAUS CURRENT ON GRAPHIC DESIGN

MSC THESIS

BERKE SÜLKÜ

GRADUATE SCHOOL, ISTANBUL AREL UNIVERSITY

GRAPHIC DESIGN MAJOR ART BRANCH

GRAPHIC DESIGN ART BRANCH

(SUPERVISOR: DR. LECTURER NURİ SEZER)

İSTANBUL, 2022

In this study, the effect of Bauhaus thought and education model on graphic design was examined. In this context, the aim of the study is to examine the effects of the Bauhaus system, which was established on the needs of industrialization and the unique economic and social structure of the countries, on graphic design. Within the scope of this purpose, first of all, the historical development of the Bauhaus school, the Bauhaus and its aims, its manifesto, the periods of the school, its workshops and finally its artists were examined. Afterwards, the concept of graphic design, its historical process and development and various modern art movements are included in the study. As a result of the research, it was concluded that the students who graduated from the academies established as a result of taking the Bauhaus schools as an example are beneficial for the industrial sector and have achieved significant success in the fields of handicrafts and fashion design.

Key Words: Bauhaus School, Graphic Design, Art Movements, Industrialization

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
GÖRSEL LİSTESİ	iv
ÖNSÖZ	v
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı	2
1.2. Araştırmanın Önemi	3
2. BAUHAUS	4
2.1. Bauhaus Okulunun Kuruluşu	4
2.2. Bauhaus İlke ve Amacı	8
2.3. Bauhaus Manifestosu	9
2.4. Bauhaus Okulunun Dönemleri	11
2.4.1. Weimar dönemi	12
2.4.2. Dessau dönemi	16
2.4.3. Berlin dönemi	22
2.5. Bauhaus Atölyeler	23
2.6. Bauhaus Sanatçıları	32
3. BÖLÜM: GRAFİK TASARIMIN DOĞUŞU VE ETKİLENDİĞİ SANAT AKIMLARI	39
3.1. Grafik Tasarım	39
3.2. Grafik Tasarımın Oluşum ve Gelişim Süresinde Etkilendiği Modern Sanat Akımları	43
3.2.1. Sanatta Devrim: Art Nouveau	44
3.2.2. Hız, Hareket ve Sanat Eşittir Fütürizm	45
3.2.3. Yeni Bir Sanat: Konstrüktivizm	46
3.2.4. “Sanat ve Teknoloji: Yeni Bir Birlik” Bauhaus	49
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	51
4.1. Sonuçlar	51
4.2. Öneriler	54
KAYNAKLAR	56
ÖZGEÇMİŞ	59

GÖRSEL LİSTESİ

Sayfa

Görsel 2.1. Sanayi Devrimi Seri Üretimi Makineleri	5
Görsel 2.2. Werkbund İçin Yapılan Afiş	7
Görsel 2.3. Bauhaus manifestosu	10
Görsel 2.4. Bauhaus Weimar binası.....	12
Görsel 2.5. Walter Gropius	14
Görsel 2.6. Bauhaus eğitim şeması	15
Görsel 2.7. Bauhaus Dessau Binası.....	17
Görsel 2.8. Marcel Breuer'in Tasarladığı Sandalye	19
Görsel 2.9. Bauhaus Mobilyaları	20
Görsel 2.10. Marangozluk Atölyesinde Bir Öğrenci	25
Görsel 2.11. Bauhaus Seramik Atölyesi	26
Görsel 2.12. Reklam, Baskı ve Tipografi Atölyesi	27
Görsel 2.13. Bauhaus Metal Atölyesi	28
Görsel 2.14. Bauhaus Dokuma Atölyesi.....	29
Görsel 2.15. Bauhaus Sahnesi.....	30
Görsel 3.1. Devlet Tatbiki Güzel Sanatla Yüksek Okulu	40
Görsel 3.2. Bauhaus'un 100.yılı Logosu.....	41
Görsel 3.3. Bauhaus_100+TR Kitabı.....	42

ÖNSÖZ

Bu çalışmada Bauhaus akımının geçmişten günümüze grafik tasarımına ve tasarımcılarına etkisi ve tipografik alan olmak üzere sanat alanında hangi tasarımcıları ne yönlü etkilediği, grafik tasarım alanına ne gibi katkılar sağlayarak hangi gelişmeleri oluşturduğunu ve günümüz hayatına ne gibi etkiler bıraktığının sonucu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada yoğun akademik programına rağmen zamanını ayırarak bana yol gösteren ve her süreçte yardımcı olan tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Nuri SEZER'e ilgi ve desteklerinden dolayı teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca tez çalışmam boyunca benden yardımlarını ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen çok değerli Psikolojik Danışman ve Rehber Elif Kübra EYBEK'e, çok kıymetli aileme ve sınıf arkadaşım Ali Eren ERDAYI'ya sonsuz teşekkür ederim.

17.06.2022

BERKE SÜLKÜ

İmza

1. GİRİŞ

Almanya’da Sanayi Devriminden sonra 1871 yıllarında hızla gelişen sanayinin etkilerinden olan el sanatlarının ortadan kalkması ve varlığını koruyamaması, sanayi ile gelişen fabrikalarda seri halde üretilen ürünlerin estetik kaygısı taşımadığından dolayı yeni araştırmaların olması ve yapılması gerektiğini ortaya çıkarmıştır (Ata, 1978: 43). Bauhaus düşüncesinde güzel sanatlar ile uygulamalı sanatların arasındaki ayrılığı kaldırmasıyla yani sanat ve zanaat faaliyetlerini birleştirmesiyle, bu iki alanın birbiriyle etkileşim içerisinde olmasına olanak sağlamıştır (Erkmen, 2009: 17). Bu sayede Bauhaus Okulu tüm sanat kollarını bütünleştirip, yöntemleri ve uygulamalarıyla bir devrim gerçekleştirmiştir.

Sanat eğitiminde olan misyondaki bilgi çağı ile yeni gelişmeler farklı bir biçim kazandırmıştır. Bu koşullar altında sanat eğitimi veren Bauhaus’la birlikte yeni yöntemler oluşturularak, hızla büyüyen sanayinin ihtiyaçlarını karşılamak için pratik ve pragmatik çözümlerle piyasaya ve topluma üretimler gerçekleştirmişlerdir. Sanayi gibi teknoloji alanının da günden güne geliştiği günümüzde, sanat alanındaki eğitimlerin değişmesi zorunlu hale gelmiş, geleceğin düşünüldüğü bir anlayışa uymak zorunda kalınmıştır.

Bunun yanında toplumun ihtiyaçlarının günden güne farklılaşarak arttığı bu yeni dönemde bile topluma daha iyi tasarımlar sunan, bireyin kendisini yüceltmesini ve aşmasını sağlayacak gelişmiş, kendini sürekli yenileyen bir sanat eğitimi modeline her zaman ihtiyaç duyulmaktadır. Bauhaus, 1919 yılında Almanya’da kurulmasıyla düşüncesinin temellerini entelektüel ve yapıcı düşünme üzerine kurmuştur. Bauhaus okullarında, sanat ve teknoloji bütünlüğü oluşturularak uygulamaya koyduğu yöntemlerle hem çağın ruhuna ayak uyduran tasarımlar gerçekleştirmiştir hem de bireyin kendini geliştirmesinde yardımcı rol oynamıştır.

Bauhaus, mimarlık ve modern sanat alanlarında gelişim çizgisindeki en önemli faktörlerden biridir. Rönesans ile birlikte zanaatlar ve sanatlar olarak ikiye ayrılan heykel, resim ve mimarlık adı altında üç bölüme indirgenen sanat anlayışı; Bauhaus sayesinde tek bir çatı altında toplanmışlardır. Bu durum okulun kendi dönemindeki

diğer sanat eğitimlerinde daha farklı olduğunu ortaya koyar. Sanayi devriminin öncesinde sanat ayırımının önemi yoktur. Ancak endüstri dönemi ile birlikte gündelik hayatta kullanılan eşyaların veya üretilen ürünlerin tasarımlarının sorunu ortaya çıktığında, bir ilk gerçekleştirilir. Bu da sanayi devrimi ile hızla büyüyen endüstrinin ihtiyacı olduğu tasarımcı probleminin çözülmesine yönelik adımlardır. Fakat o dönemlerdeki sanatçılar, endüstri tasarımı kavramına oldukça uzak, yabancıdır ve bu durumu sanatçıların kabullenmesi kolay olmamıştır.

Endüstri tasarımı kavramına hakim sanatçı tipinin oluşması ve yeni öğretim sistemlerinin oluşması o dönemlerin baskıcı toplumlarında hiç de basit olmamıştır. Grafik tasarımdan mobilya bölümüne, seramik formundan heykel biçimine, mimarlıktan tekstil tasarımına ve görselden sanayi dizaynına kadar ulaşmış oldukça enli bir yelpazede olan bölümlerin oturmasını sağlayan Bauhaus okulu bu alanların ihtiyaçlarını karşılamıştır. (Soner, 2002: 52). O dönemlerde okulun, endüstrinin tasarımcı ihtiyacını karşılayacağı beklentisi içine girilmiştir.

Bauhaus, Weimar'da kurulmasının ardından halkın baskılarından ötürü ve siyasi nedenlerden dolayı Dessau'ya taşınmıştır. Yine aynı sebeplerden Dessau'ya taşınıp en önemli ve en popüler zamanlarını orada geçirmiştir. Daha sonrasında yine kapatılan Bauhaus, Berlin'e taşınmıştır. Berlin'de sadece yarım dönem eğitim ve öğretime devam ettikten sonra Nazi yönetimi tarafından kapatılmıştır. Bauhaus'un öğretmen kadrosu Almanya'yı terk ederek başka ülkelere sığınmışlardır, gittikleri bu ülkelerde açılan tasarım okullarına öncülük ederek ve yardımlarda bulunarak Bauhaus düşüncesini, prensiplerini bu okullarda uygulamışlardır. (Soner, 2002: 10-11)

1.1. Araştırmanın Amacı

Bauhaus düşüncesinin ve eğitim modelinin Grafik Tasarımı üzerindeki etkisinin incelendiği bu tez çalışmasında, endüstrileşmenin ihtiyaçları ve ülkelerin kendine özgü hem ekonomik hem de toplumsal yapısı üzerine kurulan Bauhaus sisteminin Grafik Tasarımı'nın üstündeki etkilerin irdelenmesi olarak belirlenmiştir. Bu çalışmanın ana hedeflerinden birisi Batılı ülkelerde kendisine önemli yer edinen ve bıraktığı etkileri günümüze kadar gelmiş Bauhaus'un düşünce yapısının tam olarak açıklanması ve Grafik Tasarım alanındaki katkılarını, getirdiği yenilikleri incelenmesi olarak gösterilebilir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Daha önce yapılmış Bauhaus düşünce yapısı ve okulları hakkında literatür taraması yapıldığında benzer çalışmaların yapıldığı anlaşılmıştır ama özellikle Bauhaus sisteminin Grafik Tasarım üzerindeki etkileri ile ilgili çalışma yapılmadığı görülmüştür. Bu çalışma konusu bakımından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. BAUHAUS

2.1. Bauhaus Okulunun Kuruluşu

Sanayi ürünleri dizaynı kavramlarının yeni yapı taşlarını atan okulun, hedeflerinden biri kişilerin günlük hayatta işlerine yarayacak ve onlara hizmette bulunacak dizaynlar yapmaktır. Kullanıcıya hizmet edecek tasarımlar yaparken, sade ve yalın tasarımlar üzerinde durmuşlardır. Bu akımın süreci her ne kadar kısa olsa da yarattığı ve bıraktığı izler şimdiye ulaşmış olup, halen sürmektedir. Bauhaus düşüncesi bugüne ulaşmış ve yerleşmiş, etkilerini daha iyi anlamlandırabilmek sebebiyle o dönemlerde hızla büyüyen Sanayi Devrimine ve onu takip eden değişimlere bakılmalıdır.

Sanayi devrimini takiben 18. Yüzyılın bitişlerine yakın İngiltere’de daha önce olamayan makinelerin buharla çalıştırılması keşfi ile Avrupa’da hızlı bir şekilde etkilerini göstermeye başlamıştır. Bu devrimin uluslararası en belirginleşen etkileri tarım sektöründeki gelişmelerle, tarım alanlarının daha verimli kullanılmasıdır. Tarım alanlarında kullanılan makinelerin gelişimi hayvan gücüne göre daha hızlı hasatlar yapılma imkanı sunmaktadır. Kentlere göç edilmesini artıran Sanayi devrimi, kırsal kesimlerde insan gücünün yerini makinelerin alması, kent merkezlerine kurulan, kırsalda kısmen daha az olan fabrikalar ile yeni istihdam sağlanmıştır. Kentlere göç edenlerin sayısında artış olduğu için kentlerde insan popülasyonunda fazlalık dolayısıyla çarpık kentleşmeyi getirmiştir. Bu hızlı sanayileşme ekonomik, istihdam ve teknolojik alanlarında gelişmeler olduğu gibi bunun beraberinde kültürel ve sosyal anlamda ulusların dinamiklerini değiştirmiştir.

Görsel 2.1. Sanayi Devrimi Seri Üretimi Makineleri

Kaynak: <https://m5dergi.com/dergi/sayi-350-eylul-2020/4uncu-sanayi-devrimi-ve-karadenizdeki-muhtemel-etkileri/>

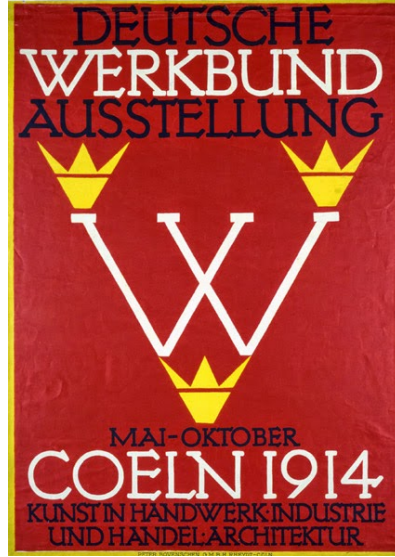
Makineleşmenin artmasıyla el sanatlarına olan ilginin azaldığı, eskimiş ve yıpranmış kentlerin yerine yenilerinin kurulduğu görülmüştür. El sanatlarına azalan ilginin sebebi ise makine üretiminin el sanatlarına göre daha ucuza, aynı zamanda daha hızlı üretilmesidir. Ancak üretilen bu ürünler estetikten uzak birbirinin kopyası niteliksiz ürünlerdir. Bundan dolayı dönemin sanatçıları, makineler aracılığıyla daha az fiyatlı ve daha seri üretilen ürünlerin niteliği olmayan, kalitesiz ve sadece bir tipin olduğunu yadırgamış, toplumu ile estetiğin arasındaki uçurumun giderek artırdığını öne sürmüşlerdir. Dolayısıyla buldukları bu eleştirilerin sonucunda İngiltere ülkesinde John Ruskin ve William Morris, Arts ve Crafts adlı akımı başlatmışlardır. Başlatılan bu akım üzerinden makineden tek tip çıkmış hızlı üretilen ürünlerin kalitesizliğine dikkat çekilmiş, sanatın önem ve değeri vurgulanmıştır (Çelbiş, 2011).

Dönemin önemli düşüncelerinde Bauhaus'a karşı sanayileşmeye katkılarının olmasını reddedip, sanayileşmeye karşı çıkmışlardır. Bauhaus ile ortaya çıkan bu fikirde ise sanatın ve bunu yapan kişinin yani sanatçının yaşamın içinde olmalı ve bunu da üretim yapan alanların tümüyle bütünleşmesi sayesinde ortaya çıkabileceğini savunmuştur. Bu iki düşüncenin el sanatlarına verdiği önem ve endüstriyel üretimlerin estetikten yoksun olmasını savunmaları benzer yönlerindedir.

Sanayi devrimi ile gelen gelişmelerin yanında eleştirilerde sadece İngiltere’de kalmayıp 19. yüzyılın sonlarında Avrupa’nın diğer ülkelerinde de görüldüğü bilinmektedir. Hollanda’da De stijl düşüncesi ortaya çıkarken, Fransa’da Art Nouveau fikri ortaya çıkmıştır. Avusturya’da ise Sezessionstil akımları görülürken Almanya’da da Jugendstil akımları ortaya çıkmıştır. Bu akımların ortak amaçları ise hayatın içerisinde eksik olan estetik ruhu yakalamak, sanayi devriminin toplumların üzerinde yarattığı yozlaşmadan kurtarmaktır. Avrupa’da aynı anda veya sonrasında yaşanan bu akımlar Walter Gropius’un yönetimindeki Bauhaus okulunun kurulmasını sağlayacaktır.

Almanya sanayileşme devriminde hızla gelişen ve büyüyen ülkelerden biri olmuştur. Avrupa’daki diğer ülkelerde olduğu gibi, sanayileşmenin getirdiği sorunlar için bir çözüm arayışına girmeyi bu sorunları çözmek için çeşitli adım atmaları gerektiğini düşünmektedirler. Avrupa’nın diğer ülkelerinde ve İngiltere’de olan gelişmeleri yakından takip ediyorlardı. Londra’da ateşe görevi yapmış olan Hermann Muthesius, 1896 ve 1963 yılları arasında dönemin aydınları, sanatçıları, mimarları, iş adamları ve yazarları ile “Deutscher Werkbund” (Alman İş Derneği) adlı derneği kurmuştur. Derneğin amacı ise nitelikli üretimi merkeze alarak Almanya’nın kültürünü, kimliğini yansıtacak bir tasarım stili yaratmaktır.

Köln’de 1914 yılında toplanan “Werkbund” adlı kongrede dernekte bulunan kişiler arasında görüş farklılıkları gün yüzüne çıkmıştır. Alman iş derneğini kuran Muthesius, Werkbund’un ve mimarlığın tüm faaliyet ortamlarının standartlaşmaya kayacağını ve buna yönelik toplumun iyi olduğu zamanlarda evrensel çapta standartlaşmanın güzel sonuçlara tola açabilecek tek seçenek olduğunu söylemiştir. Bu söylemleriyle, savunmuş olduğu global anlamda standartlaşmayla anlaşılabilir nitelikli Alman stilinin oluşmasını hedeflemektedir. Muthesius’un düşüncesine ters düşen Henry van de Velde, sanatçıların, oylamaya çıkacak yasaya karşı olacakları söylemlerinde bulunup, Sanatçının aslında tutkulu bunun yanında, kendiliğinde yaratıcılığı olduğunu, kendisini bir kural veya yasaya uymaya zorlayacak hiçbir iktidara kendi isteği ile boyun eğmeyeceğini belirtmiştir (Forgacs, 2017: 20).

Görsel 2.2. Werkbund İçin Yapılan Afiş

Kaynak: <https://www.arkitera.com/haber/bauhaus-oncesi-gelismeler-ve-bauhaus-manifestosu/>

Henry van de Velde ve Hermann Muthesius'un görüşleri birbirine karşıt görüşler olduğu için dernek üyeleri arasında da fikir ayrılığı yaşanmasına neden olmuştur. Dernek üyeleri arasında bulunan mimar Walter Gropius ve bir grup Henry van de Velde'nin fikirlerine katılırken, diğer grup ise Hermann Muthesius'un fikirlerini desteklemişlerdir. Bundan dolayı fikir ayrılıkları sürerken, o zamanların değerli siyasetçilerinden biri, aynı zamanda Werkbund derneğine üye olmuş olan ve son olarak "Werkbund ve Dünya Ekonomisi" adlı konuşmasını yapacak Fredich Naumann'nın sıra gelmiş olup, konuşmasına başlamıştır. Werkbund Derneğinin hedefleri ve geleceği hakkında konuşan Fredich Naumann konuşmasında, Almanya'nın ihracat kapasitesinin artırılması ve bunun içinde nitelikli ürünlerin kullanılması dolayısıyla ülke ekonomisinin daha fazla gelişmesini sağlamak için asıl hedefleri arasında olması gerektiğini söylemiştir.

Birinci Dünya Savaşı, Werkbund kongresinin sonrasında yakın zaman içinde başlamıştır. Savaş yüzünden oluşan nedenlerden dolayı Belçika'da doğup büyümüş, Henry van de Velde "*Großherzoglich Sächsische Hochschule für Bildende Kunst*" (Saksonya Tatbiki Sanat Okulu) bulunduğu görevi bırakmak mecburiyetinde kalmıştır. Yöneticilik görevinden ayrılmasına yakın bıraktığı yöneticilik görevini yapabilecek kişilerin önerisinde bulunmuştur. Önerdiği kişilerin arasında olan mimar Walter

Gropius bu görevi memnuniyetle kabul etmiştir. 1919 yılında Birinci Dünya savaşının sonlanması sonrasında Gropius bu teklifi kabul ettiği için görevine başlamıştır.

Wiemar şehrinde 1919 yılında yöneticilik görevinin başına gelen Walter Gropius, Saksonya Tatbiki Sanatlar Okulu'nu ve daha sonra Saksonya Güzel Sanat Okulu'nu birleştirip, yeni adını düzenlemiştir. İki okulu birleştirip koyduğu ismi içgüdü olarak beğendiğini söyleyen Gropius, Bahuüt-te ismini kullanmayı tercih etmediğini, bauen kavramının anlam bakımından sığ olmadığı için kullandığını belirtmiştir (Forgacs, 2017: 17).

Walter Gropius yeni savaştan çıkmış kültürel, politik, ekonomik zorlukların yaşandığı ve savaşın etkisini üzerinde atamamış bir ortamda süregelen zanaat ve sanat sözcüklerine neredeyse can suyu verir gibi yeni bir anlam oluşturmuştur. Bu düşünce biçimi birbirinde farklı zanaat ve sanatların bir araya toplanarak birbirine birleşmiş bir tasarım anlayışı yaratırken bu estetik anlayışını sanayileşmenin verdiği seri üretim ürünlerine yayılarak insanların ihtiyaçlarını giderecek ürünlerin üretilmesine ve tasarlanmasına ön ayak olmuştur.

2.2. Bauhaus İlke ve Amacı

Okulda bulunan eğitim kadrosunun ve kuruluşundan beri geliştirdikleri Bauhaus estetik anlayışındaki başlıca öğelerden bazıları form alanında sade davranışlar sergilemek ve minimal unsurlar alanında titiz olmaktır. Bauhaus'un temel kaynaklarından birisi modernizm sloganı olan "form fonksiyonu izler" olmuştur. Bauhaus, üretilen ve tasarlanan ürünlerin tek amacı estetik ürünlerin tasarlanması değil, bu tasarlanan ürünlerin topluma katkı sağlaması ve yöne vermesini amaçlamışlardır. Birinci Dünya Savaşı sonrası politik ve ekonomik zorluklar toplumların üstüne kalıcı ve büyük etiler yaratmıştır. Bu etkilerin ders verici nitelikte olması, yeni bir dünya düzeninin oluşturulması gerektiğin ortaya koymuştur. Bauhaus, yeni bir toplum düzeninin oluşabilmesi için, özellikle sanatçıların ve sanatın müzelerden çıkıp toplumun bütünüyle bağ kurulmasının önemli olduğunu belirtmiştir.

Sanatçıların ve aydınların alışılmış beğeni yargılarına ve toplumun belirli, sınırlı bir kısmına hizmet eden sanat anlayışlarına karşı çıkıp, bulunduğu toplumunun geneline faydalı olma yolunda öncü çalışmalara önem vermekteydiler. Bauhaus okulu,

sanat ve zanaat disiplinlerini bir arada toplamayı amaç edinmişlerdir. Walter Gropius, gelişmiş teknolojinin doğru bilgi ve tecrübeyle yetiştirilmiş yeni sanatçılar ile birlikte hareket etmesinin toplum açısından faydalı olacağını dile getirirken, sanatçı açısından da aynı yararın gerçekleşeceğini dile getirmiştir. İnanıldığı düşünce stili ile şimdiki tasarımcı anlamında endüstriyel kavramlarının yapı taşlarını ortaya koymuştur.

Bauhaus okulu, eskide kalmış eğitim ve öğretim yöntemlerinin büyük bir kısmını kullanmamasına rağmen, entelektüel ve teorik arayışlar, tarihi zaman içerisinde pratik beceriler ve el sanatlarının üzerinde durulmasını sağlarken, lonca sisteminin uygulanmasını sağlamıştır. Zanaatları ve bunun yanında ek olarak Güzel Sanatları endüstri toplumu içinde oluşan sorunları çözüme kavuşturma amacıyla bu faaliyetleri bütünleştirip, birleştirdi. Bu sayede, Bauhaus, hiyerarşi anlamında sanatın içinde bulunduğu durumu değiştirerek, heykel ile el sanatları, resim gibi güzel sanatları eşitlemiştir ve bunun yanında 20. yüzyılın sonlarına doğru sanatçılara ilham olarak yardımcı olan fikirlerin yolunu açmıştır. Endüstriyel üretim ile sanatın arasındaki uçurumu, yaratıcının deneyimleme sürecinde yaratıcılık ile zanaatı birleştirerek azaltmış.

2.3. Bauhaus Manifestosu

Bauhaus manifestosu, göçebelikten yerleşik toplumların temelini yapısını, mimarlığı odağına almıştır. Sanat ve zanaat yapısının birlikte toplanması, bir bütün haline dönmesinin önemini ifade etmektedir. Bu yeni yaratılan modern tarz oluşurken bulunduğu toplumunda şekillenmesini, değişmesini sağlayacaktır. Sanatın öğretilen bir şey değil geliştirilebilen bir kavram olduğunu vurgulayan Bauhaus manifestosu, eski dönemlerde kalmış akademik sanat eğitime karşı çıkmaktadır. Aynı zamanda sanatın öğretilmesinin mümkün olmadığını ve zanaatı bütün sanatçılar için oldukça önemli olduğunu ifade etmiştir.

Walter Gropius tarafından yazılan ve bu sayede birçok öğrencinin Bauhaus'a katılmasını sağlayan Weimar'daki Bauhaus'un manifestosu:

“Tüm yaratıcı faaliyetlerin nihai amacı inşadır! Binaların dekorasyonu bir zamanlar güzel sanatların en soylu işlevi ve güzel sanatlar ise muazzam mimari için elzem idi. Günümüzde güzel sanatlar ve mimari hoşnut bir tecrit halinde varlığını

sürdürüyor ve ancak zanaatkârların bilinçli iş birliğiyle kurtarılabilir. Mimarlar, ressamalar ve heykeltıraşlar bir kez daha inşanın hem bir varlık olarak hem de çeşitli parçaları açısından birleşik özelliğini anlamaya ve kavrama başlamalı. Böylece çalışmaları “salon sanatı” olarak kaybettiği hakiki mimari ruhuyla dolacak. Eski sanat okulları bu birliği üretemiyordu ve sanat öğretilmeyeceğine göre, nasıl üretmelilerdi ki? Okullar yeniden eski atölye hallerini kazanmalı. Motif tasarımcısı ve uygulamalı sanatçının yalnızca çizim ve resimden oluşan dünyası yeniden şeylerin inşa edildiği bir dünya haline gelmeli. Yaratıcı faaliyetten zevk alan bir genç, şimdi de kariyerine eskiden olduğu gibi bir zanaat öğrenerek başlarsa, becerileri muazzam şeyler başarabileceği zanaatlara ayrılacağı için, üretken olmayan “sanatçı” artık kifayetsiz sanatkârlığa mahkûm edilmeyecek. Mimarlar, ressamalar, heykeltıraşlar, hepimiz zanaata geri dönmeliyiz! Çünkü “profesyonel sanat” diye bir şey yok. Sanatçı ve zanaatkâr arasında temel bir fark yok. Sanatçı yüce bir zanaatkârdır. Cennetin zarafeti ve istemi aşan nadir ilham anlarıyla, sanat bilinç dışında bu elin emeğinde, ama zanaatın her sanatçı için elzem olduğu temelinde canlanabilir. Yaratıcılığın özgün kaynağı burada yatar. Bu yüzden zanaatkârlar ile sanatçılar arasında kibirli bir sınır oluşturan sınıf farkları olmaksızın yeni bir zanaatkârlar birliği yaratalım! Geleceğin yeni inşasını birlikte arzulayalım, tasarlayalım ve yaratalım. Bu mimari, heykel ve resmi tek bir biçimde birleştirecek ve bir gün yeni ve yaklaşan inancın berrak simgesi olarak milyonlarca işçinin ellerinden cennete yükselecek.”(Forgacs, 2017: 44)

Görsel 2.3. Bauhaus manifestosu

Kaynak: <http://chrismullaney.com.au/architecture/bauhaus-manifesto-walter-gropius/>

Manifestonun başarılı olmuş olması, gençlerin buldukları çevreden, evlerinden veya ülkelerinde ayrılıp Bauhaus okuluna katılmasını sağlamıştır. Bauhaus okuluna katılan kişilerin sadece üretim yapmak yerine farklı formda daha önce oluşmamış yeni insan bilinci oluşturmak istedikleri için geldikleri bilinmektedir (Forgacs, 2017: 43). Bu durum Bauhaus çatısı altında bulunan fikirlerin bir özeti halindedir. Bauhaus'un bugüne kadar tasarımda etki etmesinin başlıca nedenlerinden birisi yeni ve daha gelişmiş toplumu oluşturmak ve bu topluma üretilen, tasarımlar yardımıyla yol gösterme isteğinden kaynaklanmaktadır.

2.4. Bauhaus Okulunun Dönemleri

Bauhaus düşüncesiyle kurulmuş okulda tercih edilen öğretim yöntemi, o döneme kadar süregelen, alışılmış öğretim anlayışında farklı olduğu için geleneksel eğitim anlayışına sahip toplumdaki tepki almıştır. Bu tepkiler, Weimar şehrinde kurulan ilk okulun halkın baskısı üzerine kapatılmasına neden olmuştur. Daha sonrasında Dessau kurulan okulun kendi çatısı altında yaşadıkları sıkıntılardan ve bunun yanında iktidara gelen Nazi yönetiminin baskısından dolayı burada açılan ama yönetimin ve toplumun getirdiği zorluklara dayanamayan okul kapanmıştır. Bunun sonucunda daha sonradan Berlin'de özel eğitim kurumu adı altında tasarım ve öğretim çalışmaları da iktidarda olan baskıcı Nazi yönetimine ters düşen fikirlerin okulun müfredatında bulunduğu için yönetim tarafından kapatılmıştır. Bu baskı altında Nazi yönetiminden kaçıp, diğer ülkelere gitmiş öğretmen ve öğrenciler, yeni Bauhaus eğitim sistemlerinin tüm dünyaya yayılmasına olanak vermiştir. Okulun kurulduğu ve kapatılmalar sonrasında yeniden açılan diğer okulların da içinde bulunduğu farklı şehirler Bauhaus'un değişmesine, gelişmesine önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Bu nedenle şehirlerde kurulan her bir okul, Bauhaus anlayışının dönemlerini belirtmektedir. Bu dönemler sırayla 1919 ile 1924 yılları arasındaki Weimar dönemi, 1925 ve 1928 yılları arasında geçen Dessau dönemi ve son olarak 1928-1933 yıllarında kısa bir dönem olmakla beraber Berlin dönemine ayrılarak üç dönem yaşandığı bilinmektedir.

2.4.1.Weimar dönemi

Birinci dünya savaşının başlaması sonucunda görevinden ayrılmak zorunda kalan Henry van de Velde, işindeki başarısından yanı sıra liderlik özelliklerinde dolayı yöneticilik görevine önerdiği Walter Gropius'un başa geçmesi ile 1919 yılında Bauhaus'un dönemi Weimar olmuştur. Yöneticilik üzerine gelen teklifi duyunca oldukça heyecanlanan Gropius, teklifi gururla kabul ettiğini ifade etmiş ancak birinci dünya savaşının başladığı 1914 yılında, Gropius'un askerlik görevini yapmasını gerektirmiştir.

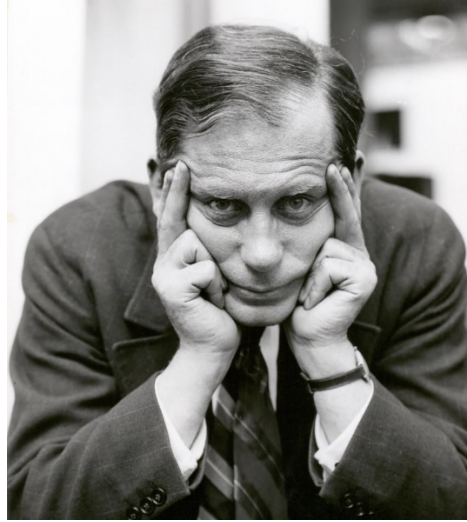
Görsel 2.4. Bauhaus Weimar binası

Kaynak: <https://www.themaggar.com/bauhaus-nedir/>

Walter Gropius, 1961 yılında “*Sanayi, Sanat ve Zanaatlara Sanatsal Yönlendirmede Bulunacak İlişkin Öneriler*”(Forgacs, 2017: 22) adlı yazısını kaleme almıştır. Savaş alanında yazdığı bu yazısında savaş bitiminden sonra yöneticilik yapacağı Bauhaus okulu için tavsiyelerde bulunup, bunun yanında 1914 yılında yapılan Werkbund kongresinde tartışılmış standartlaşma konusu hakkındaki fikir ve görüşlerini belirtmiştir. Yaptığı önerilerin içerisinde zanaat ve sanat ile ticaret ve üretim kavramları arasındaki kopukluğu ve bu kopukluk yüzünde ortaya çıkan çatışmaların hangi yollar izlenerek kaldırabileceği açıklanmaktadır. Bu önerilerin savaş ortamında yazılmasına rağmen savaş bittikten sonra ekonomik, sosyal ve teknolojik alanlarda duraklamanın hangi büyüklükte olabileceğini ve bunları yaşayan toplumun ne kadar etkileneceğini öngörememiştir.

Savaşın bitiminden sonra görevine başlayan Gropius toplumun içinde yer aldığı kötü duruma karşın organizasyon yeteneğinin yanında misyon ve vizyonu sayesinde o zamanlara kadar süregelmiş eğitim, öğretim anlayışını kökünden değiştirecek içerik geliştirmiştir. Gropius, el becerisine önemine dikkat çekerken, önerisi ise sanat ve zanaatın bütün olmasıdır. Bu yaklaşımı en iyi şekilde ifade eden sözlerden birisi de Gropius'un (2011) "*Sanat, zanaatın yüceltilmesidir.*" söylemidir.

Saksonya Güzel Sanatlar Okulu'nda görevine Walter Gropius, 1919 yılında başlamıştır. Görevine başladıktan sonra ise Saksonya Tatbiki Sanat okulunu yönetmesi için teklif gelmiştir. Gropius teklifi kabul edip, Saksonya Güzel Sanatlar Okulu ile Saksonya Tatbiki Sanat Okullarını birleştirmiştir. İki okulu birleştirip tek bir okul yapıp, okulun adına 'Staatliches Bauhaus' (Bauhaus Devlet Okulu) olarak düzenlemiştir. Gropius, kendi kurmak ve değiştirmek istediği yeni düzenin oturmasının, olgunlaşmasının zaman alacağını bilmektedir fakat okula yatırım yapmış insanların ve devletin destekleri sonrasında ortaya çıkan sonucu görmek isteyeceklerinin de farkındadır. Bu nedenden dolayı Bauhaus okuluna kabul edilecek öğrencilerin dikkatlice ve özenle seçilmesi gerektiğini belirtmiştir. Okulunu kadrosunu oluştururken Gropius daha önce bulunan eski okuldaki öğretmen kadrolarında bulunan Profesör Walter Klemm'i görevlendirirken, Richard Engelmann'ın yanında Otto Fröhlich'i de görevlendirilmiştir. Daha önce görev yapan profesörlerin kadroda bulunması, Weimar yönetiminin Gropius'a olan güvenlerinin artmasına sebep olmuştur. Bu isimlerin yanında dönemin dışavurumcu ve radikal özellikleriyle öne çıkan sanatçılardan Gerhard Marcks, Johannes Itten ve Lyonel Feininger'i okulun eğitimci kadrosuna almıştır. Ancak okulun kadrosuna kattığı isimler, Weimar'ın süregelen tasarım, sanat ve eğitim görüşlerinden daha farklı yönde olmaları ileriki dönemlerde okul ve Weimar yönetimi arasında problemler çıkarmıştır

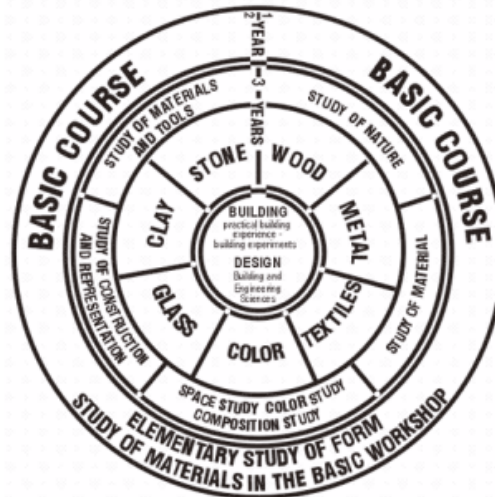
Görsel 2.5. Walter Gropius

Kaynak: <https://www.barandergisi.net/kultur-sanat/bauhaus-sanat-akimi-h11791.html>

Savaş bitişinden sonra ortaya çıkan kıtlık, maddi zorluklar, yüzünden oluşan yıkımlar, toplumun oldukça kötü hale gelmiş psikolojisi ve ortaya çıkmış bu olayların toplumun üstüne getirdiği olumsuz durumlardan, daha barışçıl ve güçlü toplum bunun yanında başka bir dünya inşa etmenin gerekliliğini gözler önüne sermiştir. Yayınladıkları Bauhaus manifestosunda Gropius, yeni bir dünyayı kurmanın mümkün olduğu ve yeni bir dünya kurmak için zanaatçıların ve sanatçıların bir araya gelmesi gerektiğini vurgulamaktaydı. Bu manifesto ile yapıldığı ilk çağrının ardından 150 ile 200 arasında öğrencinin kayıt yaptırdığı bilinmektedir.

Gropius, Bauhaus da öğrenci, öğretme veya profesör kavramlarını yani akademik bir dil kullanmayı tercih etmemiştir. Bu kavramlar yerine orta çağ loncalarından esinlenilerek çirak bir üstü kalfa ve onunda üstü usta hitap şekillerini kullandılar. Normal okullarda kullanılan derslikleri kullanmayı tercih etmeyip atölyeler kullanılmak tercih edilmiştir. Derslik yerine atölye kullanan Bauhaus okulu atölyeleri yönetmek için ayrı ayrı bir sanatçı ve bir zanaatkar getirilmiştir. Zanaatçılara “Handwerkmeister” diye adlandırılarak, Sanatçılara da “Formmeister” diye hitap edilmiştir. Okulun ve Bauhaus düşüncesinin temelinde yatan hedeflerinden bir tanesi olan, zanaatçı ve sanatçıdan alının eğitim sebebiyle öğrencilerde zanaatçı ve sanatçının tecrübelerinin tek bir kişide bileşmesi hedeflenmiştir.

Eğitim süresince öğrenim gören öğrencilerin yaratıcı işler ortaya koyabilme yeteneklerinde ve temel form anlayışlarında eksiklikler görüldüğü için, atölye eğitimlerine başlamadan bu derslere hazırlık yapılması hedefiyle ön eğitim diğer adıyla Vokurs eğitimleri tasarlanıp bu ön hazırlık derslerine başlanılmıştır. Hazırlık amacıyla planlanmış Vokurs programı şimdiki zamanlarda uygulanan, yine aynı amacı taşıyan temel sanat eğitiminin başlangıcıdır. Walter Gropius, O dönemdeki sıra dışı sanatçılardan biri olan Johannes Itten'i Bauhaus'a davet etmiştir. Gropius, Johannes Itten'i Vokurs (ön eğitim) programının başına getirir ve yürütmesi için onu görevlendirmiştir. Itten'i bu görevin başına gelmesinin başlıca nedenlerinden, pedagojik bilgisinin olması ve daha önce ortaokul öğretmenliği yapmış olmasıdır. Bu özellikler onu ön eğitim programı için en uygun sanatçılardan biri yapmaktaydı. O dönemin eğitim anlayışına göre diğer eğitimlerden daha farklı tutum sergiliyordu. İlkokul ve ortaokul dönemlerinde olan çocukların yaptığı yanlışları, hataları görünce onları düzeltmiyor sınıfta tartışma ortamı yaratıp, çocukların isimlerini vermeden yanlışlarından konuştuğu bilinmektedir. İtten de Goethe gibi eğitimin en önemli amaçlarında birinin gelişme çağında, çocuğun dünya hakkındaki görüşlerinin bütünlüğü muhafaza altına alınması, geliştirilmesi ve bu görüşlere destek verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Eğitim alan öğrencinin görüşlerine, bulunduğu kişiliğine duyarlı davranan bu düşünce, Johannes Itten'in sanat eğitimine kattığı yeniliklerden olduğu ilerleyen yıllarda anlaşılacaktır.

Görsel 2.6. Bauhaus eğitim şeması

Kaynak: <https://www.lomography.com.tr/magazine/191615-the-bauhaus-wheel-diagram>

Bauhaus okulunun da müfredatı o dönemlerde oldukça sıra dışı bir örnektir. Müfredat şemasında, Bauhaus okulunun eğitimi ile hedeflerinin neler olduğunu ve neyi amaçladıkları açık bir şekilde görülebilmektedir. En dışındaki kısmı ise Vorkurs'u (Ön eğitim Programı) temsil etmektedir ve öğrenciler burada altı aylık bir eğitimden geçmektedirler. Johannes Itten tarafından verilen eğitim sırasında atölyede renk bilgisi, form ve materyaller konusu üzerinde durulmaktadır. İçteki iki çember üç yıllık eğitimi temsil etmektedir, bu 3 yıllık süre zarfında öğrenciler, zanaatçıların ve sanatçıların olduğu atölyelerde farklı malzemelerin işlenebilmesi, kullanılması ve form yaratma kısmı ile ilgili eğitimler almaktadırlar. Bütün süreci bitiren öğrenciler son kısımda öğrendikleri bilgiler ışığında, başından sonuna kadar tasarlayacakları mimari yapılar üzerinde çalışmalarını ve eğitimlerini tamamlamaktadırlar.

“Oyun eğlenceye, eğlence işe, iş de oyuna dönüşür” (Forgacs, 2017: 64) söyleminde bulunan Johannes Itten, zekanın ve yaratıcılığın yıllardır alışagelmış geleneksel akademik eğitim ile ortaya çıkmasının imkansız olduğunu, oyun içerisinde saklı olan yaratıcılık iç güdüsünü, bu düşünceler ışığında eğitim verdiği öğrencilerin akıllarında önem yer edindiği ve öğrencilerden diğer öğretmenlere göre daha fazla saygı gördüğü bilinmektedir. O dönemin öğrencilerinden olan Helmut Von Erffa, Itten'i yol gösteren ruh olarak tanımlamış, kendisinin de içinde bulunduğu öğrencilerin umutlarının Johannes Itten etrafında toplandığını ifade etmiştir (Forgacs, 2017: 73).

2.4.2. Dessau dönemi

Dessau belediye başkanı Fritz Hesse tarafından 1925 yılında Bauhaus okulunun, Dessau şehrine taşınmasına yönelik teklifte bulunmuştur. Bu teklifi duyan Bauhaus okulu yönetimi ve kadrosunda bulunan öğretmenlerin kararı ile Dessau kentine taşınmıştır. Bauhaus okulu Dessau şehrine taşınmasında sonra Dessau şehir yönetimine bağlanmıştır daha önce ise Weimar şehrinde devlet kurumuna bağlı olduğu bilinmektedir. Dessau şehrine taşındıktan sonra Bauhaus, sınırlı sorumlu şirket yolunda Adolf Scharoun destekleri sayesinde ilerlemiştir. Dolayısıyla kent meclisinden onay alınmasına gerek kalmadığı gibi bütçe alanında daha özgür hale gelmiştir.

Weimar'da Bauhaus okulunun kaynaklarının verilmemesi krizden çok avantaja dönüşmüştür. Bauhaus okulunun Dessau'ya taşınmasından sonra okulun ilk

çalışmaları arasında Bauhaus önemini ortaya koyan mimari eserin gün yüzüne çıkmasıdır. Dessau'ya taşınmadan önce, Weimar kentinde kurulan, orada gelişimini tamamlayan Bauhaus adıyla ortaya konmuş düşünce, yapılan bu yapı sayesinde fikir biçiminden çıkmakla birlikte gerçek varlığı ile yer almaya başlamıştır. Ortaya çıkan bu çalışma sadece mimari bir tasarım ve yapının olmasının yanında eğitimciler için tasarlanmış ve yapılmış kampüsün içindeki evlerde kullanılan eşyalarından mobilyalarına, mobilyalarından aydınlatmalarına kadar Bauhaus okulunun içindeki atölyelerde tasarlanıp, üretilmiştir. Yapılan yapıların bütününe bakıldığında modern yaşamın ve yaşantı tarzının somut belirtilerini göstermiştir.

Görsel 2.7. Bauhaus Dessau Binası

Kaynak:<https://pixabay.com/tr/photos/bauhaus-bauhaus-binas%C4%B1-dessau-250403/>

Weimar Bauhaus'dan önce öğrenimini tamamlayan öğrenciler Dessau'da yeni kurulmuş olan Bauhaus okulunda vazife almışlardır. Joseph Albers'in, Herta Bayer'in içinde bulunduğu, bunların yanında Marcel Breuer, Hinnerk Scheper, Gunta Stölzl ve Joost Schmidt gibi mezun öğrenciler göreve genç ustalar olarak başlamışlardır. Bu genç ustalar Bauhaus okulunda verilen eğitimin hedeflendiği gibi zanaat ve sanat alanında yetişmiş bireylerdir. Dolayısıyla önceki okulda olduğu gibi her atölyede ayrı ayrı zanaatçı ve sanatçı olarak iki öğretmenin olmasına icap etmemiştir. Daha sonrasında Bauhaus Tasarım Yüksek Okuluna dönüşen bu okul, adının değişimi 1926 yılında olmuştur. Bu değişim ardından üniversite unvanı yükselmiştir. Önceden orta çağ loncalarına gönderme yapılarak eğitimcilere Usta diye hitap edilirken Profesör unvanı kullanımına geçilmiştir. Gropius yeni şartlar altında

olan Bauhaus okulu için, “*Dessau Bauhaus – Bauhaus Üretim İlkeleri*” (Forgacs, 2017: 114) başlıklı tebliği kaleme almıştır. Bu bildiri, Bauhaus atölyelerinin o dönemi aksettiren ve hızlı halde üretilmeye uygun tasarımların, örneklerinin titizlikle iyileştirildiği ve inkişaf ettiği bir laboratuvar olduğundan bahsedilirken, Bauhaus’da bulunan laboratuvarlar da zanaat ve sanayi alanlarında görev verilecek, yeni üretilen teknolojiler hakkında bilgisi olan çalışanlar eğitmek istediklerini ifade etmişlerdir. Yanında endüstrinin tüm ihtiyaçlarını karşılayacak bazı örneklerin üretilmesi için, form tasarımlarının yasalarını iyi öğrenmiş, becerikli ve iyi eğitilmiş insanların seçilmiş olması gerektiğini aynı zamanda Bauhaus estetikten uzak ürünlerin yapılması eğilimine karşı çıkacağını bildirmişlerdir (Forgacs, 2017: 187).

Bauhaus, Dessau şehrinde bilinirlik, üretkenlik ve kazanımlar kavramları bakımından en önemli yıllarını yaşamıştır. Dessau bölgesinin yakınlarında bulunan Junkers uçak fabrikasındaki işçiler için yapılmış Törtem Konut Projesinde, Bauhaus atölyelerinde üretilen ve tasarlanan ürünlerin kullanılması Bauhaus’un ününü gün geçtikçe daha çok artırmıştır. Ortaya çıkan bu gelişmeler altında eğitim teorileri ve okul felsefesi konularını içeren kitapların sayısı 14’ü bulmuştur. Aynı zamanda okul içinde başta Kandinsky ve Gropius olarak okul içinde gerginlikler giderek artmaya başlamıştır. Artan iş yoğunluğundan sebeple Gropius başında bulunduğu atölyeleri diğer eğitimcilere devir etmek istemiş ancak bu isteğine cevap bile verilmemiştir. Okuldan ayrılma kararı veren Gropius, sebebinin Bauhaus okulundaki kolektif ruhun azalmasına bağlamıştır. Gropius’un eşinin 1923 ile 1928 yılları arasında tuttuğu günlükte, eşi ile daha önce görülmemiş bir biçimde çabaladıklarını ama bu çabaların çoğunu düşmanların hareketlerinden en az etkilenmek defetmeye uğraştıklarını sadece belirli bir kısmında yaratıcı olmaya çalıştıklarını ifade etmiştir (Forgacs, 2017: 187).

Görsel 2.8. Marcel Breuer'in Tasarladığı Sandalye

Kaynak: <https://www.karaagac.com/blog-detay/tr/i%CC%87konik-tasarimlar>

Walter Gropius atölyelerin yönetiminden ayrılmadan önce bulunduğu konuma layık gördüğü kişi öğrencileri arasında en yeteneklisi Marcel Breuer'dir. O zamanlarda Fransa'nın Paris kentinde yaşayan Marcel Breuer, ayrılma kararı alan Gropius'un daveti üzerinde Dessau şehrine gelmiştir. Davet üzerine Bauhaus'a geldikten sonra ikonlaşmış ürünleri haline gelmiş, ilhamını bisikletten aldığı, derilerde ve çelik borudan oluşan sandalyeyi Marcel Breuer tasarlamıştır. Öyle ki okul bünyesinde üretilmiş prototipleri oldukça beğenen Gropius, okuldaki öğretmenlerin kaldığı evler için Marcel Breuer'in tasarlandığı sandalyelerden sipariş vermiştir.

Mimarlık eğitimi için Gropius dönemini yetenekli isimlerinde biri Hannes Meyer'i davet etmiştir. Bu davet üzerin 1927 yılında Meyer, Bauhaus okulunda eğitim vermeye başlamıştır. Walter Grupius'un 1928 yılında görevinden ayrılmasından sonra yöneticilik görevini Hannes Meyer'e devir etmiştir. Mimarlık bölümünde eğitimlere devam eden Meyer, mimarlık derslerine yönetime geçtikten sonra daha fazla ağırlık verdiği bilinmektedir. Bauhaus içerisinde üretilip, tasarlanan ürünler çoğu şirketin ilgisini çekmekle beraber, satışlarını artırmıştır.

Bu satın alınanlar arasında gündelik hayatta kullanılan eşyalar, kilim dokumaları, tipografi tasarımları, aydınlatmalar ve duvar kağıtlarıyla birlikte özellikle mobilyalar ön plana çıkmıştır. Bu üretilen ürünlerin yanında ticari değeri olmayan sanat eserleri sergilerde büyük ilgiyle karşılaşılmıştır. Diğer yandan Bauhaus,

bünyesine kattığı fotoğraf eğitimleriyle ve sahne sanatlarıyla toplumun büyük bir kısmın etkilemeyi başarıp ilgileri üzerine çekmiştir.

Görsel 2.9. Bauhaus Mobilyaları

Kaynak: <https://www.wewood.eu/news/bauhaus-founded-100-years-ago>

Hannes Meyer, okulun eğitimini dönüştürerek yeniden oluşturmuştur. Johannes Itten'in öğretim düzeninden daha değişik, beden eğitim derslerini de müfredatın içerisine almıştır. Beden eğitimi dersine ek olarak psikoloji dersleri ile biyoloji derslerinin yanında, toplumun daha iyi tanınması için sosyoloji, matematik, şehirlerin planlanması, ekonomi ve kamu derslerini de eğitim programı arasına almıştır. Dessau şehrinde bulunduğu zamanlarda Bauhaus, ekspresyondan konstrüksiyona, deneyden sisteme, sanat ve zanaattan sanayiye adım atmış bunun ortaya çıkması sonucunda özgün bir Alman stilini dünya çapına türemiş, bilinirliğini artırmıştır. Olumlu olarak gelişimi devam eden, Meyer döneminde Bauhaus'un sanat ile arasında bağ zayıflarken bir yandan entelektüel profil giderek azalmaya başlamıştır. Bauhaus'un asıl amacını ürünlerin dizayn edilmesi olarak tayin ettikten sonra bile Gropius, Bauhaus okulunu tasarım çerçevesi içinde tutmaktan kaçınmıştır.

Hannes Meyer zaman geçtikçe entelektüel ve yaratıcı çalışmaların gereksiz olduğuna inanarak bu faaliyetlerin üzerinde pek durmamıştır. Bauhaus'un dergisinde "Bina Etmek" adlı 1928/4 sayısındaki yazıyı Hannes Meyer kaleme almıştır. Kaleme aldığı bu yazısında dünya üzerindeki her şeyin işlev çarpı ekonomi formülünün ürünü olduğunu, bundan dolayı bütün her şeyin sanat eseri olmadığını ifade etmiştir. Sanatın

bütününün kompozisyon ve dolayısıyla hedefler ulaşmaya uygun olmadığını belirtmiştir. Bütün yaşamın işlevsel olduğunu sanatsal olmadığını söyleyip “*Bir Liman kompozisyonu*” fikrini gülünç bulmuştur. “*Bir kent planı nasıl tasarlanabilir ki? Ya da bir konut planı? Kompozisyon mu işlev mi? Sanat mı yaşam mı?*” sorularıyla sanata dair fikirlerini ortaya koymuştur (Forgacs, 2017: 213).

Zaman içerisinde Meyer, marksizm ve konstrüktivizm ideolojilerini tanıtmaya yönelik eylemlerde bulunmuştur. Hitlerin iktidarda olduğu ve sağ görüşün daha ağır bastığı Dessau kentinde sola yakın fikirler tepkilere neden olup, Meyer yönetimine baskıları artırmıştır. Sol görüşlü düşünce yapısı yüzünden oluşan baskı sonucunda Meyer’in görevine son verilmek zorunda kalınmıştır. Bunun sonrasında 1930 yılında Mies van der Rohe, Meyer’in görevini üstlenmiş, okulun başına geçmiştir. 1926 Yılında Werkbund adlı derneğin başkanlığını yapmış olması ve Alman Avangard mimarisinin temsil eden popüler bir kişilik olması da Mies’i ülke yönetimi tarafından Meyer’in görevine daha layık bir kişi olarak görülmüştür. Ancak Meyer döneminden kalan ve görüşleri sola daha yakın olan öğrenciler bu durumu pek hoş karşılamamışlardır.

Sol görüşe sahip bir grup öğrenci, Bauhaus’u yönetebilecek özelliklere sahip olmadığını düşünüp Mies’in çalışmalarını sergilemesini istemişlerdir. Mies öğrencilerin bu tutumu karşısında okula kolluk kuvvetlerini çağırmıştır. Bunun sonucunda sol görüşlü grubun içinde bulunan birçok öğrenci okuldan atılmıştır. Böyle problemlerin bir daha yaşanmaması için Mies, Bauhaus’u ve kendisini politikadan uzak tutmak için belirli faaliyetlerde bulunmuştur. Mies yönetiminde olan Bauhaus Okulu tekrardan randıman tutmaya başlamıştır. Mies’in kurumsal eğitime verdiği önem Bauhaus okulunu modern mimarlık okuluna dönüştürmüştür. Yeni kazanılan modern mimarlık okulu kimliği Bauhaus eğitimini iki bölüme indirgemıştır.

İkiye indirilen bölümlerden birincisi dış mimarı olurken bölümlerin ikincisi olarak iç mekan tasarımı adı altında eğitim ve öğretime geçilmiştir. Mies, toplumun genelini kapsayacak tasarımlar yerine toplumda sınırlı olan zengin kesime hitap eden konut projelerine daha fazla ağırlık vermiştir. Bauhaus’un başlangıcındaki fikrine uzak düşen bu yönelim “elitist” de doğru kayılmaya başlanılmıştır. Politikadan uzak durmak için izlediği tutumlar ve okulun içinde bulunan sol görüşlü öğrencilerin okuldan atılması bile Bauhaus Okulu hakkındaki düşünceleri ve yargıları değiştirmemiştir. Nazi

yönetimi, 1932 yılında Dessau şehrinde iktidara geldikten sonra Bauhaus Okulunu kapatma kararı almıştır. Böylece Bauhaus tarihinde önemli yeri olan ve modern tasarım ve mimarinin ilk adımlarının atıldığı Dessau dönemi, Weimar döneminden sonra sona erip, Berlin dönemine adım atılmıştır.

2.4.3. Berlin dönemi

Weimar döneminde olduğu gibi Dessau döneminde gerçekleşen olaylar sonrasında Mies van der Rohe aynı şeylerin yaşanmaması için yeni bir strateji kurgulamıştır. Bu strateji Bauhaus'u iktidara bağımlı değil özelleşmiş kurum haline dönmektir. Bunun üzerine Berlin'de bulunan kullanılmayan eski telefon fabrikasını 1932 yılında kiraladığı ve Wimar döneminde sonra Deassu'ya taşınan Bauhaus'u, Berlin'e taşıdığı bilinmektedir. Nazi yönetimindeki iktidarın yaptığı baskılar sonucu Dessau'daki okulun kapanmadan önceki bünyesinde bulunan öğrencilerin çoğu Berlin'e gelmiştir ve bunun yanında yeni öğrenciler okula katılmak için başvurularda bulunmuşlardır.

Okulun öğretmen kadrosunda, Ludwig Hillberseimer, Lilly Reich yanında, Walter Peterhands dahil olmuş ve daha sonra, Kandinsky, Albers,, Hinnerk Scheper, Alcar Rudelt gibi isimler bulunmaktadır. Daha önce telefon fabrikası olarak kullanılan binanın eğitim verebilen okul haline gelebilmesi için herkes tüm gücüyle çaba göstermiştir. Daha önce açılmış okulların tekrar tekrar kapanmasından ötürü ekonomi anlamında zorlanan Bauhaus için okulun kadrosunda bulunan öğretmenler fedakarlıkta bulunmuşlardır. Öğretmen kadrosunda kişililerin buldukları bu fedakarlık sayesinde eğitim yapılacağı okul binası tamamlanmış, eğitime Dessau döneminde sonra başlanabilmiştir. Sadece yarım dönem öğretime devam edebilen Bauhaus Okulu Nazi yönetimin üzerinde oluşturduğu baskıya dayanamayıp, 11 Nisan 1933 yılında kapanmıştır.

Yarım dönem eğitimin ardından kapanan Bauhaus okulunda eğitimciler ve eğitim alan öğrenciler ne yapabilecekleri üstüne konuşmuşlardır. Bunun üzerinde Bauhaus okulunun kadrosunda bulunan öğretmenler ve mimarlar Almanya'dan taşınıp diğer ülkelere de yerleşmişlerdir. Bruno Taut Moskova'ya gitmiş Hannes Meyer ve Arthur Korn'da Bruno Taut'un yolunu izleyip onlarda Moskova'ya gitmiştir. Moskova'nın ardından Türkiye'ye gelip konut tasarımında bulunmuşlardır. Örneğin,

Bruno Taut, Ankara Üniversitesi Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesinin mimari projesini çizmiştir. Gropius ise Almanya'yı terk edip ilk olarak İngiltere daha sonrasında Amerika'ya gitmiştir. Harvard üniversitesinde 1937 ile 1952 yılları arasında ders vermiş, bunun yanında 1945 yılında gittiği yerde kendi mimarlık ofisini açmıştır. Daha sonra Moholy-Nagy Şikago bölgesinde bir okul kurup, adına da “Yeni Bauhaus” demiştir.

Abers, New York Güzel Sanatlar Müzesi'nde 1938 yılı içerisinde Bauhaus adındaki sergiyi açmış, ayrıca Yale ve Black Mountain adlı okulun öğretmen kadrosunda bulunmuştur. Breuer, kendi mimarlık ofisini açmadan önce Gropius'un 1945 yılında kurduğu mimarlık ofisinde çalışmıştır. 1960 yılında ise Bauhaus arşivi kurulup bunun sayesinde Bauhaus fikri dünyanın geneline yayılarak etkileri şimdiye kadar taşınmıştır (Fiedler ve Feierabende, 1999: 67).

2.5. Bauhaus Atölyeler

Okuldaki verilmekte olan eğitim ve öğretimin en öncelikli faktörü uygulamalı öğretilere daha fazla yer verilmesidir. Bauhaus okulunun içerisinde yer alan atölyelerde ayrı ayrı zanaatkarın ve sanatçının bulunması, bunun yanında materyallerle yapılan deneylerde tecrübelerin edinilmesi sağlanmıştır. Bu sayede öğrenciler materyalleri daha iyi tanıyıp test etmişler, bunun yanında malzemelerin kullanımı alanında kendilerini de test etmişlerdir.

Heykel Atölyesi

Weimar bölgesinde bulunan Bauhaus okulunda iki adet heykel atölyesi bulunduğu bilinmektedir. Bunlardan birincisi ağaçtan yapılan eserler içinken diğeri ise taş ile oluşturulan eserler içindir. Heykel atölyeleri başında duran Johannes Itten ve Oskar Schlemmer'dir. Itten ve Schlemmer'in yol göstermesi sonucunda sadece bağımız sanat uğruna tasarımlar değil, mimari tasarımlarda bulunan seramik atölyesinde kullanılmak amacıyla alçı formunda ürünler, vazolar vb. birçok ürünleri modelleyip, sağlamışlardır. 1921 yılında en büyük işini alan ve ahşap üzerine çalışan, heykel atölyesinden çıkan ürünlere o denmelerde oldukça ilgi gösterilmiştir. Bahsedilen iş, Sommerfeld'in evinin ahşap oymacılığıdır. Evim tamamı kereste ürünlerinde yapılmış olması dikkatleri üstüne çekerken, Joost Schmidt'in modellediği

merdiven kaplamaları, evin içinde bulunan kapılar ve duvardaki kabartmaları o dönem zarfında oldukça fazla beğeni almıştır. Bunun yanında aynı zamanlarda taş üzerine çalışan heykel atölyesi ise Almanya’da öldürülmüş çalışan işçiler adına “*Monument to the March Dead*” adlı abidesini tasarlayıp, üretmişlerdir.

Aynı atölye 1923 yılında Bauhaus ekspozisyonu için birden fazla heykel tasarımlarında bulunmuştur. Ahşap ve taş olarak ikiye ayrılan heykel atölyeleri sadece Weimar döneminde varlığını sürdürmüş, daha sonrasında okulun Dessau bölgesinde taşınmasıyla ortadan kaldırılmıştır. Heykel atölyeleri yerine o dönemin genç ustalarından biri olan Joost Schmidt’in başında durduğu plastik sanat atölyesi Bauhaus bünyesine dahil olmuştur. Bu heykel atölyesinin yerini almış yeni plastik sanat atölyesi, ekspozisyon tasarımlarının da içinde olduğu, evlerin içinde ve sahne sanatlarında kullanılabilecek dekorlar modellemişlerdir. 1929’da Berlin de yapılan ‘Gaz ve Su Fuarı’nda ve 1930 yılında yapılan Dresden bölgesinde sergilenmiş ‘Uluslararası Hijyen Fuarı’nda sergileri için modellemeler yapan Schmidt, dünya çapında modayı belirleyen bir konsept ortaya koymuştur (Droste, 2002).

Marangozluk ve Mobilya Atölyesi

Marangozluk atölyesinde 1919’da şekil ustası olarak eğitimcilik yapan Johannes Itten, 1922’den sonra Walter Gropius yerini almıştır. Bu zaman zarfında Marcel Breuer ise atölyedeki marangozluk bölümünün yöneticiliğini yapmıştır. Konvansiyonel odun işleme yöntemleri ile üretime geçilmiş yeni üretilen mobilya modellerin üzerinde Weimar sürecindeki ekspersyonizm izleri kendisini göstermiştir. Bu izlere örnek olarak Marcel Breuer’in tasarladığı, Afrika sandalyesi gösterilebilmektedir.

Görsel 2.10. Marangozluk Atölyesinde Bir Öğrenci

Kaynak:<https://www.bauhaus100.de/en/past/teaching/workshops/carpentry/index.html>

Bu bağlamda Itten'in öğretmiş olduğu bilgiler sadece marangozluk atölyesi içerisinde kalmayıp mobilya atölyesine de etkisini göstermiştir. Itten'in etkilerinin gerçek olduğunu anlamak için mobilya atölyesinden çıkmış, kare, yuvarlak ve üçgenden meydana gelmiş Peter Keler'in, beşik tasarıma bakılması yeterlidir. Bunun yanında bisikletten ilham alınarak yapılan, deri ve metal boru malzemeleri kullanılarak üretilmiş Marcel Breuer imzası taşıyan sandalyeler, mobilya sektöründe yeni bir çağ açmıştır. Bu tasarım sayesinde mobilyaların tasarımında ve üretiminde değişik materyaller kullanılabilceği ortaya çıkmıştır. Farklı malzemeler kullanılarak üretilen mobilya modellerinin günümüze kadar geldiği ortadadır.

Seramik Atölyesi

Weimar dönemindeki Bauhaus okulunun sınıf yerine atölye biçiminde eğitim verilmesi tercihten sonra, seramik atölyesi kurulan ilk atölyeler arasında yer almaktadır. Bu atölye Weimar kentinin yakınlarındaki Dornburg bölgesinde 1920 yılında kurulmuştur. Seramik atölyesi, sınıf niteliği taşıyıp eğitim yapılmasının yanı sıra eğitim gören öğrencilerinde kalabileceği evler vardır. Gerhard Marcks'ın şekil ustası olarak görev aldığı bu atölyede, o dönemlerde çömlek tasarımlarıyla popüler hale gelmiş usta Mac Krehan'nın yanında Marcks'da el sanatı ustası vazifesinde

öğretim gerçekleştirmişlerdir. Atölye kurulduğu zaman ilk başta gündelik yaşamda kullanılabilir Bauhaus düşüncesinin izlerini taşıyan seramik modellemelerde bulunmuştur.

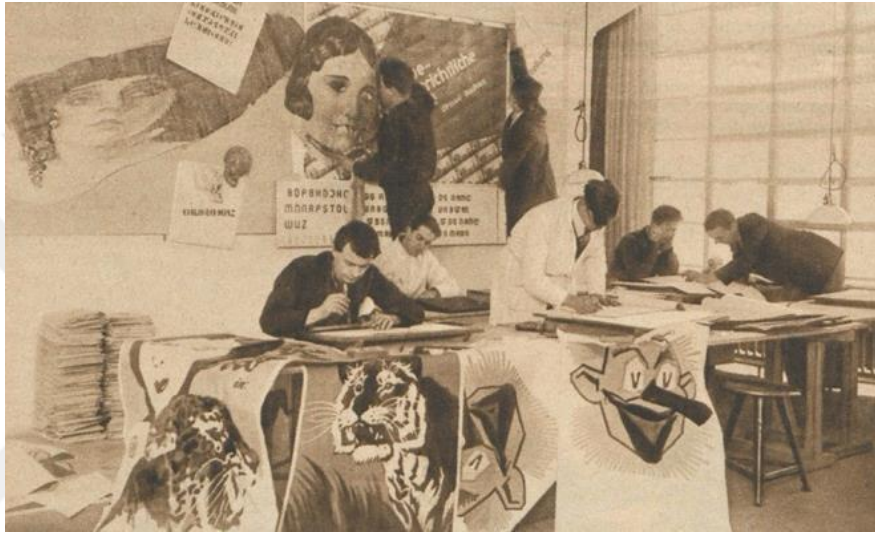
Görsel 2.11. Bauhaus Seramik Atölyesi

Kaynak: <https://meganbarkermaker.wordpress.com/2019/03/23/bauhaus-ceramics/>

Sanayi devrimin yaşandığı dönemde teknolojinin de gelişmesiyle birlikte buna oldukça önem veren Walter Gropius, hızlı sanai üretimin sağlanması gerekliliğinde dolayı yeni yöntemler oluşturmak istemiştir. Bu sebeple seramik atölyesi ikiye ayrılıp, biri çıraklık eğitim atölyesinin olurken diğeri ise deneysel ve seri üretim atölyesi olmuştur. Sanai üretimi gerçekleştirmek amacıyla üretilen örnek tasarımlar içerisinde dökme yöntemi ile üretilen Theodor Bogler Mocha adlı makine de yer almaktadır. Bu makine, beş bölümden meydana gelen modüler modelleme ilkesine dayanmakta olup Walter Gropius'un "*Çeşitliliğin içindeki sadelik*" söylemine örnek olabilecek modellemeler arasındadır. Seramik atölyesinde üretilen ürünler, Alman Çalışma Federasyonu'nun düzenlediği 1924 yılında olan Stuttgart fuarında sergilenmiş ve farklı porselen ve toprak yönünde üretimler gerçekleştiren fabrikalar ile iletişim içerisinde olunmuştur. Sonrasında seramik atölyesi, Bauhaus oklunun baskılar sonucunda Dessau bölgesinde taşınması sonucu kapatılmıştır.

Reklam, Baskı ve Tipografi Atölyesi

Bauhaus okulunun Dessau bölgesine taşınmasından sonra 1925 yılında reklam, baskı ve tipografiye yönelik çalışılacak atölye kurulmuştur. Bu atölyenin yönetici olarak, Walter Gropius, Harbert Bayer'i görevlendirmiştir. Modern reklamcılığa yol gösteren bu atölye içinde, maddi ve manevi açıdan değerlendirmeler yapıp çıkan sonuçlara göre modellemeler yapmışlardır. Harbert Bayer, daha önce eşi benzeri görülmemiş tipografi tasarımları üzerinde dururken bir yandan, basit şekil öğelerin yardımıyla tipografiler oluşturmuştur. Joost Schmidt'in açtığı Weimar'daki ekspozisyon için tasarlanan, afiş ileride oluşacak tasarımların göstergesidir.

Görsel 2.12. Reklam, Baskı ve Tipografi Atölyesi

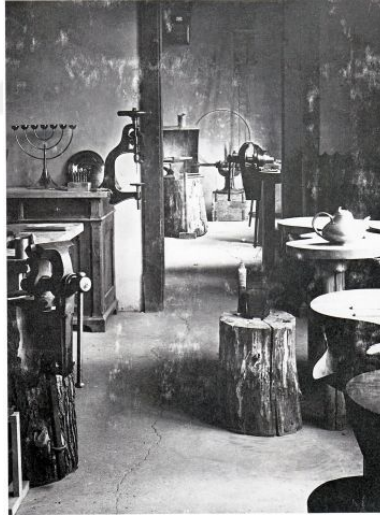
Kaynak: <https://www.abitare.it/it/gallery/eventi/vitra-design-museum-in-scena-bauhaus-gallery/?foto=2>

Tasarlanan Bauhaus bünyesinde üretilen ürünler için yapılan katalog bu atölyenin ilk tasarımlarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda daha sonralarında üretilen tipografi örnekleri yazı biçiminden yeni bir çağ başlatmıştır. Joost Schmidt, reklam atölyesinin başına Bauhaus okulunun Hannes Meyer yönetiminde olduğu zamanlarda getirilmiştir. Fuar tasarımlarına daha çok ağırlık veren Schmidt, bunun yanında sergi tasarımlarını da eğilimi artırmıştır. Daha sonra yeni kurulmuş bir atölye statüsünde olan ve 1929 yılında fotoğraf ustası Walter Peterhans yönetimindeki fotoğraf atölyesi, tipografi eğitimi derslerindeki gibi reklam alanında çalışmalar yapan atölyeye de dahil olmuştur. Zaman içerisinde değişmiş ve

Mies van Rohe yönlendirilmesinde Berlin şehrinde kurulan atölye, Walter Peterhans adlı fotoğrafçının başına gelmesiyle öğretim hayatında devam etmiştir.

Metal Atölyesi

1919 yılında kurulan ve işlemeye başlayan metal atölyesi başlarda Johannes Itten yönetimiyle gümüş ustası olan Christian Dell tarafından el işi ustası görevinde 1922 yılında öğretime başlamıştır. 1923 yılında Johannes Itten'in, Bauhaus okulunda ayrılmasıyla birlikte bu atölyenin eğitimi Macar asıllı László Moholy-Nagy'e geçmesinin ardından farklı bir yöne doğru yol almıştır. Ürünlerin teker teker üretilmesi yerine daha hızlı üretimler için prototipler ortaya çıkarılmıştır. Wolfgang Tümpel'in çay demliğinin yanında, Marcel Breuer'in metal borulardan ve derinde ürettiği sandalye, Wilhelm Wagenfeld'in sahip olduğu masa lambası, Marianne Brandt'ın kullandığı küllük gibi sembolik ürünler tasarlanmıştır.

Görsel 2.13. Bauhaus Metal Atölyesi

Kaynak: <https://www.bauhauskooperation.com/knowledge/the-bauhaus/training/workshops/metal/>

Metal atölyesi Dessau sürecindeyken, Bauhaus'un inşasına yeni başlanıldığı bina içerisinde kullanılması için normal ve masa lambalarının modellenmesine ve üretimine ağırlık vermiştir. Sonralarda metal üzerine tasarımlar yapan bu atölye, Hannes Meyer'in yöneticiliğe gelmesiyle yeniden düzenlenmiştir ve bu sırada başına

kısa bir süreliğine Marianne Brandt getirilmiştir. Diğer bir yanda lamba sektörüne üretim yapan, Leipzig bölgesinde Körting ve Mathiesen ve Berlin şehrinde bulunan Schwintzer ve Gräff adlı üreticiler ile temasa geçerek, anlaşmalar yapılmıştır. Bundan birkaç yıl geçtikten sonra, Alfred Arndt'ın başında olduğu metal atölyesi, eğitimlere, tasarımlara ve üretilere devam etmiştir. Mimarlık ve iç mimarlık olarak ikiye ayrılan Bauhaus okulunda metal atölyesi 1932 yılında iç mimarlık bölümünün içerisine alınmıştır (Droster, 2002: 76).

Dokuma Atölyesi

Johannes Itten'in başında bulunduğu dokuma atölyesi, elişî ustası olarak vazifeyi Helene Börner üstlenmiştir. Eğitim gören kişiler, dokumanın yanında nakış yapmasını, tığ işi ve ayrıca boyama, makrome ve püskürtme yöntemlerinin eğitimini almışlardır. 1921 yılından 1927 yılına kadar dokuma atölyesinin başında duran Georg Muche, atölyede tasarlanan ve üretilen ürünlerin üretilme hızını artırarak atölyenin daha başarılı olmasını sağlamıştır. Buna ek olarak konvansiyonel dokuma makinelerinden kurtularak, endüstriyel dokuma yöntemlerine daha çok ağırlık vermişlerdir.

Görsel 2.14. Bauhaus Dokuma Atölyesi

Kaynak: <https://lostinfabrics.com/es/bauhaus/>

Dokuma atölyesinde eğitim gören kız öğrenciler, biçim bakımından kendilerini, Paul Klee, Wassily Kandinsky ve Johannes Itten'in vermiş olduğu eğitimlere daha ağırlık vermekteydiler. Bu dersler ışığında renk ve biçim modellemelerini dokuma tezgahına yansıtmışlardır. Bu atölyede duvar kaplamaları, döşemelik kumaşlar ve iç mimaride kullanılabilecek tasarımlar için model kumaş

türlerinin yanında Sommerfeld'in evi ve Haus am Horn evi için örnek modellemeler yapmışlardır. Yapay liflerden üretilen kumaşlar gibi üretim sürecinde daha ucuz kumaşların araştırılması, Dessau bölgesinde bulunan, Bauhaus okulunu yöneten Hannes Meyer tarafından daha fazla ağırlık verilmiştir. Bauhaus okulunda bulunan atölyeler arasında en verimli çalışan dokuma atölyesi, oldukça başarılı bir seyir göstermiştir. 1931 yılında iç mimar Lilly Reich'in vazifesinde ayrılmasının ardından bu yerine Gunta Stölzl getirilmiştir.

Sahne Sanatları ve Tasarımı Atölyesi

Sahnenin biçimi ile bina biçimi arasında bir ilişki olduğunu belirten Walter Gropius, sahne sanatlarının ve yapılabilecek tasarımları bulmak amacıyla, diğer atölyelerde okuyan öğrencilerinde dahil olmasına tavsiye ettiği sahne atölyesini kurmuştur. Daha sonrasında Lothar Schrever'a, sahne sanatları ve tasarımı atölyesinin yönetici olması yönünde teklifte bulunulmuştur. O dönemlerde "Sturm-Bühne"nin başında olan tiyatronun sanat ve bilim danışmanı, Lothar Schrever bu teklifi kabul etmiştir. Görevinin başına yani atölyenin başına gelen Schrever, temelinde biçim dille ilişkili kavramları bulmak için hendesi tüm beden maskelerinin arkasında figürlerini saklamıştır.

Görsel 2.15. Bauhaus Sahnesi

Kaynak: <https://www.bauhauskooperation.com/knowledge/the-bauhaus/training/workshops/stagecraft/>

Bunun yanında, sahnelenen “Mondspiel” ve “Kreuzigun” oyunları gibi birçok oyunlar ilgi çekmemiş Bauhaus’ta kötü olarak nitelendirilmiştir. Bu kötü geri dönüşler üzerine Schreier Bauhaus okulunu 1923 yılında görevinden affını istemiştir. Oskar Schlemmer, kişiyle ortam arasındaki ilişkiyi inceleyen bir sahne teorisi ortaya çıkarmıştır. Oskar Schlemmer tarafından, 1922 yılında üretilmiş ‘Triadic Ballet’ Bauhaus bünyesindeki insanlar tarafından başarılı bulunmuştur. Bu bağlamda yeni ortaya çıkardığı Bauhaus dansları ile Dessau dönemindeki Bauhaus okulunun kültürünü göstermiştir. Sahne sanatları atölyesinin kasasındaki paranın yani bütçenin düşük olduğunu bilinmektedir ve bu olayların yaşandığı zamanlar 1928’de Schlemmer sahne modellemeleri için pek fazla zaman harcamamıştır. Ayrıca insan doğası temalı ‘Der Mensch’ adındaki kurs eğitimlerine başlamış bunun yanında canlı modellerin kullanıldığı çizim eğitimleri vermiştir. Okulda bulunan görüşleri komünist olan öğrenciler, Schlemmer’in sahne çalışmaları propaganda karşıtı oyunlar olduğunu iddia etmişlerdir. Bunun üzerine Bauhaus’daki siyasetin varlığının tamamını reddeden Schlemmer, Hannes Meyer’in Bauhaus okulunun başına geçmesiyle sahne sanatları atölyesinde başa geçmiştir. Ardında Schlemmer’in 1929 yılında görevinden ayrılmasından sonra Bauhaus okulunun bütçesinde sorun yaşayan Hannes Meyer, okulun giderlerini hafifletmek amacıyla bölümü kapatmıştır.

Fotoğraf Atölyesi

Fotoğrafları belgeleme ve yayın alanında kullanılan fotoğraf atölyesi Bauhaus okulunun Weimar döneminde kurulmuştur. Laszlo Moholy-Nagy, sanat alanında yaptığı denemelerin yapılmakta olduğu fotoğraf kolajları ile sektöre 1923 yılında oldukça katkı sağlamıştır. Reklamcılık atölyesi içerisine alınmasından sonra 1929 yılında fotoğrafçılık Bauhaus okulunun müfredatında yer edinmiştir. Lucia Moholy ve Erich Consemüller isimli Bauhaus okulundaki ruhu ve yaşamı fotoğraflarla belgelemekle kalmayıp, bunun yanında Dessau bölgesinde bulunan okuldaki üretilen Bauhaus ürünlerini ve tasarlanan mimari çalışmaları da ortaya koymuştur.

Macar asıllı László Moholy-Nagy, fotoğraf atölyesinde verdiği eğitimlerde fotoğrafçılığı deneysel bir biçimde yerleştirdiği özgür bir tarif aracı bakımından yeniden yapılandırmıştır. Deneysel çalışmalar sonucundan Bauhaus okulunda fotoğraf, yaratıcı çalışmalar sonucunda daha çok geliştirilmiştir. Yeni Vizyon ile birlikte Yeni Nesnellik kavramları fotoğrafları o dönemlerde oldukça etkilediği

çekilen fotoğraflar aracılığıyla bilinmektedir. Konstrüktivist Mohol-Nagy'nin Bauhaus okulundan 1928 yılında ayrılmasından sonra, fotoğrafçılık, okulda reklam üzerine kullanılmıştır.

Bauhaus okulunun, Hannes Meyer döneminde, fotoğrafçılığın reklam atölyesinde yer almasından sonra fotoğrafçılık atölyesini yönetmesi üzerine Walter Peterhans görevlendirilmiştir. Peterhans, biçim ve yöntem yeteneklerine daha fazla ağırlık vermesinin yanında özel ve gelişmiş olan ürünlerin fotoğrafçılığına önem vermiştir. Peterhans ve eğitim verdiği öğrencileri özellikle nesnelerin materyalini, niteliklerini ve oluştukları maddeleri fotoğraflayan portre çalışmaları yapmışlardır. Bauhaus'da fotoğrafçılık üzerine çalışmalar ve katkılar sağlamış bazı isimler; Marianne Brandt, Xanti Schawinsky, Floransa Henri, , Paul Citroen, T. Lux Feininger, Herbert Bayer ve Kurt Kranz'dır.

2.6. Bauhaus Sanatçıları

Okulun eğitim görüşünü ve genel hatların anlaşılabilmesi sebebiyle Bauhaus sanatçılarına ve okuldaki öğretmen kadrosu hakkında bilgi verilmiştir.

Josef ALBERS (1888-1976)

Sanat alanında öğretmenlik yapan Albers, başlangıçta birinci kademe öğretmeni olarak eğitim görmüştür. "Essen Uygulamalı Sanat Okulu'nda" stajyerlik yaptığı sıralar İngiltere ülkesinde bulunan Kraliyet Güzel Sanatlar Akademisi'nde eğitim almıştır. Kariyerine Münih Akademisi'nde devam ettikten sonra iki yıl boyunca öğretmenlik vazifesini yerine getirmiştir. Bunun ardından o sıralar Johannes Itten'in verdiği derslere kayıt olup, Bauhaus okuluna katılmıştır. Bauhaus okulunun ilk mezunlarında biri olan Albers, orta çağ loncalarının hitap sistemini kullanan okulda "Kalfa" rütbesiyle vitray alanında çalışmalar yapan atölyenin başına gelerek, Bauhaus okulunda ilk görevine başlamıştır. Sonrasında Marangozluk atölyesine transfer olarak bu atölyenin yöneticisi konumuna gelmiştir. Albers, aynı zamanda Moholy-Nagy ve Itten'den sonra temel eğitim veren öğretmenler kadrosunda yer almıştır. Bauhaus okulunda görev yaptığı süre zarfında vitray çalışmalarının yanında evlerde ve gündelik hayatta kullanılacak camdan veya metalden ürünler üretmiştir. Bauhaus okulunun kapatılması sonrasında Amerike Birleşik Devletleri'ne taşınan Albers, Chicago'daki

Black Mountain okulunda eğitimci kadrosunda yer almıştır. Daha sonrasında Yale Üniversitesi Tasarım bölümünü kuran kişi olmuştur. Albers, şahsi yazılarında, Amerika sanat dünyasında yer alan resimlerdeki Op-Art'in sanatsal unsurlara ve rengin etkilerinden bahsetmiştir.

Herbert BAYER (1900-1985)

Avusturya asıllı grafik tasarımcı olan Herbert Bayer, aynı zamanda da ressam olduğu bilinmektedir. 1921 ile 1925 yıllarında Bauhaus okulunda eğitimini tamamlamıştır. Bauhaus okulunu bitirip mezun olduktan sonra 1925 yılının ardından basım ve reklam atölyelerinde görev almıştır. Daha sonralarda okuldan ayrılan Bayer, dar bir süre boyunca özgür bir biçimde çalışmıştır. Bauhaus'un en becerikli öğrencileri ve sanatçıları arasında yer alan Bayer, 1938 yılında Amerika Birleşik Devletlerine göç ederek, orada grafik tasarım alanında çalışmalar yapmıştır.

Marianne BRANDT (1893-1983)

1924 ile 1926 yıllarında Bauhaus ile tanışan Brandt, daha öncesinde öğrenimine Weimar'da bulunan "Büyük Dukalık Güzel Sanatlar Okulu"nda başlamıştır. Uzmanlık olarak metal atölyesinde eğitimini tamamlayıp mezun olduktan sonra öğrenim gördüğü sınıfta öğrencilikten, öğretmenliğe yükselmiştir. Brandt, eğitimcilik vazifesini 1929 yılına kadar yapmıştır. Bunun yanında Berlin'de bulunan çalışma ortamında eşya ve iç mimariye yönelik modellemeler yapmış, Dresden bölgesindeki ve Berlin şehrindeki okullarda öğretimler gerçekleştirmiştir. Brandt'ın yaptığı gündelik yaşamda kullanılan eşyalar, lamba, çay demliği ve yemek servisi gereçleri bugüne kadar gelip, halen kullanıldığı görülmektedir.

Marcel BREUER (1902-1981)

1920 yılında Bauhaus okulunda eğitime başlayan Macaristan asıllı Breuer, 1924 yılında okulu bitirmiştir. Fransa ülkesinde bulunan Paris şehrinde bir dönem yaşadktan sonra uzman eğitimci olarak mobilya işliğinin başına gelmesi için okul yönetimi tarafından görevlendirilmiştir. Harvard Üniversitesinde 1937 yılında mimarlık alanında profesör vasfıyla vazife almış Breuer, 1928 yılına kadar ise Bauhaus okulunda kalmıştır. Geçen zaman içerisinde sık sık Gropius'la çalışmış, Bauhaus'un

sembolü haline gelmiş çelik borularla, derileri kullanarak yaptığı sandalyesi hem okul açısında hem de kendisi açısından önemli çalışmalar olarak yer almaktadır.

Lyonel FEİNİNGER (1871-1956)

Öğrenim amacıyla Almanya’da bulunan Hamburg kentindeki Werkbund’a gelen Alman asıllı aileden gelen Feininger, eğitimini tamamladıktan sonra Litograf diğer adıyla taş baskı tasarımlarına yönelmiştir. Alanında yapılan çoğu ekspozisyona katıldıktan sonra, Berlin şehrindeki sanat eserlerinin ekspozisyon edilen ortamda “Sturm”, tek başında eserlerini yayınladığı ekspozisyon açmıştır. Bu açtığı ekspozisyonundan beri “Usta” statüsüne yükselmiştir. 1925 yılında kendi isteği üzerine bu statüyü bırakmıştır ama dışarıdan da olsa Bauhaus okuluna fayda sağlamayı sürdürmüştür. Amerika Birleşik Devletlerine 1937’de taşınan Feininger, daha sonrasında Heykeltıraşlar Ressamlar kurumunun yöneticiliğini üstlenmiştir.

Ludwig HİLBERSEİMER (1885-1967)

1929 yılında Bauhaus okulunun mimarlık bölümünün yöneticisi olan Hilberseimer, aynı zamanda konu-çevre planlamacısı olup, Berlin şehrinde mimarlık mesleğini yapmıştır. Hilberseimer, eğitimci kadrosunda bulunduğu okulda öncelikle “Çatkişal Dizayn” dersini verdikten sonra “Apartman ve Kentsel Dizayn” dersini vermiştir. Siyasi sebeplerden yazı yamayan Hilberseimer, bir süre sonra Amerika Birleşik Devletlerin göç etmiştir. Mies Van der Rohe’nin içinde bulunduğu, çevre planlaması üzerine araştırmalara yapıp, bu konu hakkında uzmanlık yapmışlardır.

Johannes ITTEN (1888-1967)

Itten sanatçı olmasının yanında bir ressamlıkta yapmış, danışmanlık derslerinde öğrenim görmüştür. Kısa zaman diliminde birinci kademe öğretmenlik vazifesi yapmıştır. Adolf Hoelzel’in atölyesinde, 1913 yılında resim tasarımları üretmiştir. Itten, kendisinin oluşturduğu bir sanat evreni kurmak istediği için Viyana’da bir sanat okulu açmıştır. Bauhaus’da, 1919 yılında başladığı “Vokurs” eğitimlerini ve görüşlerini öğrencilere benimsettiği için etkilerini uzun zaman içerisinde göstermiştir. Okulun başındaki Gropius’la ters düşükleri için Bauhaus okulundaki görevinde affını istemiştir. Okuldan ayrıldıktan sonra İsviçre ülkesinde bulunan Mazdaznan bölgesine taşınmıştır. Okulu bırakmasının ardından İsviçre’ye

taşınan Itten, 1926-1934 yılları arasında yeniden ders vermeye başlamış bunun yanında tekrar Berlin'e taşınarak orada bir modern sanat okulu açmıştır. Daha sonra Bauhaus eğitim müfredatının kurucusu olarak görülen Itten, Almanya Zürih kentindeki Werkbund okulu ve müzesi müdürlüğü görevini almıştır.

Wassily KANDİNSKY (1866-1944)

Rus asıllı Kandinsky, eğitim ve öğretim hayatındaki üniversite kısmında ekonomi ve hukuk alanları üzerine öğretim almıştır. Sonrasında Münih kentine gelen Moskova doğumlu Kandinsky, sanat alanındaki eğitimini almıştır. Hayatının belirli bir bölümü Paris'te geçirdiği zamanlarda, ilk soyut ürünlerinin tasarımlarını yapmıştır. Bauhaus okulu ile yollarının kesiştiği 1922 yılından, okulun kapatılmasına kadar, okulda, "Analitik" ve "Soyut Tasarım" eğitimlerini gerçekleştirmiştir.

Paul KLEE (1879-1940)

Ressamlık yapan Klee, Franz Von Stuck'un okulunda eğitim aldığı sıralarda Kandinsky ile tanışıp, arkadaş olmuşlardır. 1921 ile 1931 yılları arasında Bauhaus'ta eğitimci olarak vazife almıştır bunun yanında yüzey dizaynı ve serbest çizim tarzında eğitimler de vermiştir. Sevilen ve saygı duyulan bir karaktere sahipken bunun yanında otoriter bir kişiliğe sahip olduğunu bilinmektedir. Ayrıca Nakış alanında işçiliklerin bir hüviyet kazanmasında önemli bir katkısı vardır (Alpar, 2006).

Laszlo MOHOLY-NAGY (1895-1946)

1922 Yılında ilk şahsi sergisini açan Macaristan doğumlu Mahaoly-Nagy, Macaristan başkenti olan Budapeşte şehrinde resim ve hukuk dersleri öğretimini görmüş, bunun yanında "MA" isimli grupları olan ressam topluluğu ile karşılaşmıştır. Bauhaus eğitimci kadrosuna 1923 yılında girdikten sonra 1928 yılına kadar eğitimcilik görevini yerine getirmiştir. Temel eğitim derslerini vermeden önce metal atölyelerinde şekil ustası unvanı olarak görev yapmıştır. Yayınladığı kitaplar üzerinde fotoğraf, görsel tasarımları yapan Nagy, "Bauhausbücher" yani Bauhaus kitapları serisini çıkarmıştır. Kendisinin çıkardığı hipoteze "Fotoğrafi Resmetmek" isimli kitabında yer vermiştir. Kroll Operası içinde ve bunun yanında Piscator tiyatrolarında tasarımları olana Nagy, o dönemleri daha önce görülmemiş kinetik heykellerinden biri ortam-ışık modülatörünü modellemiştir. Bauhaus fikrinin dünyaya yayılmasında ve

onaylanmasında oldukça fazla katkı sağlayan sanatçı, Okuldan ayrıldıktan sonra, Amerika'ya taşınmış bunun ardından yine Bauhaus düşüncesinin işlendiği The New Bauhaus'u kurmuştur.

Gerhard MARCKS (1889-1981)

Sanat dünyasında ilk tasarımlarını 1907 yılında yapmaya başlayan Marcks, bir heykel ustası olarak bilinmektedir. 1914 yılında "Werkbund" sergisi için Almanya'nın Köln şehrinde, o dönemlerin okul yöneticisi Gropius'un modellediği evin rölyeflerini düzene sokmuştur. 1919 yılında seramik atölyesinin başına geldikten sonra, 1925 yılına kadar görevini tamamlayıp, daha sonrasında farklı kurumlarda da tasarımlar yapmıştır.

Hannes MEYER (1889-1954)

Dönemin etkileyici tasarımlarını yapıp bilinirliğini artıran, mimarlık mesleğinin yanında aynı zamanda konut planlamacılığı yapan Hannes Meyer, duvarcılık öğrenimini 1905 yılında bitirip, ardından "Werkbund" okulunda eğitime devam etmiştir. Öğretimine devam ederken o zamanların önemli mimarlarından, Albert Frelich'in yanında çalışma fırsatı bulmuşken diğer taraftan Mimar Emil Schaudt ile çalışmıştır. Kariyerine devam ederken bunun yanında Georg Metzendorf stüdyolarında mimarlık eğitimi almıştır. Bauhaus'da yeni kurulmuş mimarlık atölyesinde yönetici konumunda 1927 yılında görev yapmıştır. Öğretime devam ederken, Bauhaus'da yönetim kadrosuna alındıktan sonra, yerine yani mimarlık atölyesinin başına 1930 yılında Ludwig Mies Van der Rohe geçmiştir.

Georg MUCHE (1895-1987)

Grafik ve resim sanatçısı olan Muche, sanat öğretimini Almanya'nın Münih kentinde almıştır. Sonrasında Berlin şehrinde bulunan Sturm Sergisi ile temaslarda bulunup soyut tasarımlar üretmeye başlamıştır. Bauhaus ile 1920 yılında tanıştıktan sonra Johannes Itten ile birlikte Bauhaus bünyesinde bulunan atölyeler içerisinde eğitimler vermiş, 1927 yılına kadar "Usta" eğitimci unvanında dersler verdikten sonra dokuma atölyesinde vazifesini yapmıştır. Amerika Birleşik Devletlerine gidip, geldikten sonra Bauhaus okulunda malzemesi çelikten olan bir konut tasarlayıp,

yapmıştır. Muche, Bauhaus okulundaki vazifesini bıraktıktan sonra birçok kurumda, buna Itten'in kurumu da dahil, görevler almıştır.

Walter PETERHANS (1897-1960)

Leipzig kentinde bulunan grafik sanatları okulunda fotoğraf derslerini bitirmeden önce Peterhans, felsefe ve sanat tarihi, bunun yanında sayısal dersler gibi konularda eğitimler almıştır. Bu eğitimlerin sonrasında Bauhaus okulu tarafından, fotoğraf atölyesinin yöneticilik konumu için teklif gelmiştir. Teklifi kabul eden Peterhans, okuldaki vazifesini tamamladıktan sonra bir kuruma bağlı olmadan, bağımsız bir şekilde çalışmıştır.

Lilly REICH (1885-1947)

Kariyerine “Wiener Werkstätte”de başlayan Reich, iç mimar olarak bilinmektedir. Daha önceleri dekor işleme sanatının öğretimini görüp, 1912 yılında “Deutsche Werkbund” ile tanışmıştır. Ardından Bauhaus’da 1932 yılında görev almaya başladıktan sonra, iç mimarlık bölümünde yapılan atölye eğitimlerini vermiş ve bu eğitimlere 1933 yılına kadar devam etmiştir. Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra kariyerine devam eden Reich, Berlin şehrinde bulunan Sanat Akademisinde öğretimler gerçekleştirmiş. “Deutsche Werkbund” tarafından ilk kadın sanatçı olarak değerlendirilmiştir. Tasarımları dünya çapında ilgi gördüğü gibi, Berlin’de Alman Binalar sergisinde tek katlı olan yapısı ve 1929 yılında yapılan Barcelona’da bulunan sergisinde Almanya Pavyonu yer almıştır.

Ludwig Mies VAN DER ROHE (1886-1969)

Alman asıllı, mesleği mimarlık olan Ludwig Mies Van der Rohe, “Werkbund” okulundan 1904 yılında başlamış olup, 1907 yılında eğitimini bitirmiştir. Kariyerine eğitim gördüğü zamanlarda, Bruno Paul’un yanında başlamıştır. Devamında ise, 1908 yılında başladığı Peter Behrens’in mimarlık üzerine çalışılan bürosunda mimar vasfıyla görev almıştır bu görevi 1911 yılına kadar yapmıştır. Bauhaus okulunun öğretmen kadrosuna katılarak, 1930 yılında okulda bulunan ve mezun olacak öğrencilerin girdiği mimarlık derslerinin başında bulunmuştur. Amerika Birleşik Devletlerine 1937 yılında taşınan Van der Rohe, oradaki hayatına da mimarlık üzerine çalışmalar yaparak devam etmiştir. Armour kuruluşunun mimarlık alanında yaptığı

çalışmalarda vazife üstlenmiştir. Berlin şehrine bulunan sergide, “Seagram” ve “Fansworth House” konutları Van Der Rohe’nin sembolik tasarımları arasında yer almaktadır.

Oscar SCHLEMMER (1888-1943)

Adolf Hoelzel’in başarılı öğrencileri arasında yer alan Schlemmer, resim öğrenimini Stuttgart’ta bulunan akademide tamamlamıştır. Bauhaus’la ilk tanışması 1921 yılında olup, okulda ahşap oymacılığının yanında taş oymacılığı gibi heykel üzerine birçok alanda Bauhaus okulunun bünyesinde bulunan atölyelerde 1929 yılına kadar eğitimler vermiştir. Shlemmer deyince ilk akla gelen, “Bauhaus Dansları ve “Triadic Bale” gibi gösteriler aracılığıyla dünya çapında ün kazanmış, Almanya ve İsviçre ülkelerinde zaman zaman gösteri gezilerine çıkmıştır. Bauhaus’da öğretmen kadrosunda bulunmasının sonrasında Berlin ve Breslau bölgelerinde bulunan sanat kuruluşlarında öğretmen vasfıyla öğretiler gerçekleştirmiştir. İleriki zamanlarda ise, duvar renklendirmesi işini yaparak hayatını idame ettirmiş, ardından Wuppertal bölgesinde bulunan boya fabrikasında işçi olarak yer almıştır.

Lothar SCHREYER (1886-1966)

Alman asıllı bir ailenin çocuğı, 1886 yılında Dresden şehrine doğan Lothar Schreyer, hukuk eğitimini Berlin kentinin yanında Leipzig ve Heidelberg’de tamamlamıştır. Sonrasında doktorasını yapmış, kendisini 1910 yılında tiyatro alanına adamıştır.1917 yılında başına geldiğı Berlin şehrinde bulunan Sturmbühne’yi 1920 yılına kadar yönetmiştir. 1921 yılında Bauhaus okulunun kadrosuna dahil olan Schreyer, okulda 1923 yılına kadar görev almıştır. İleriki zamanlarda Hamburg’a gidip, ressamlık ve yazarlık meslekleri ile yaşamını dürdürmüştür.

Günta STOLZL (1897-1983)

1919 yılında Bauhaus okulunda eğitimini 1925 yılına kadar devam ettiren Stölzl, bunun yanında “Werkbund” akademisinde de eğitim almıştır. Bauhaus okulundan mezun olduktan sonra dokuma atölyelerinin başına gelmiş, okuldaki dostları (Hürlimann, Heinrich Otto, Gerturd Pieswerk) ile kumaş işliğinin hazırlanmasını sağılayarak mimarlar ile birlikte çalışmışlardır.

3. BÖLÜM: GRAFİK TASARIMIN DOĞUŞU VE ETKİLENDİĞİ SANAT AKIMLARI

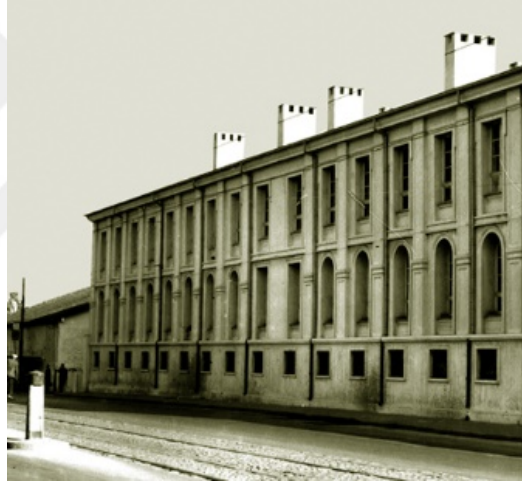
3.1. Grafik Tasarım

Tarihi zaman içerisinde dünya çapındaki dizayn yani tasarım anlayışı bütün alanlardaki gibi evrim geçirmiştir. Özellikler teknolojinin gelişmesinin ortaya çıkardığı, yarattığı etkiler sonucundan tasarım alanlarında oldukça fazla değişiklikler yapılmıştır. Kimi değişikliklerin ve yeniliklerin izleri bugüne kadar gelmiş olsa bile kimi değişikliklerin izleri zaman içerisinde silinmiştir. Sanayi devriminde, endüstrinin getirdiği hızlı ve ucuz ürün faktörleri sayesinde bu devrimin oldukça hızlı bir biçimde yayıldığı görülmüştür. Bu durum estetik açıdan tek tip ürünlere yol açmış ve devrimin getirdiği güçlüklerin üstesinde gelinebilmesi için sanatçı ve zanaatkarların sektörler ile temas içerisinde olması ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Almanya’da endüstrinin hızlanmasından sonra sanatçılar ve zanaatkarlar, seri üretimden çıkan tek tip ürünlerin üretilmesine karşı bir tutumda bulunmuşlardır.

Bunun yanında bu faaliyetlerin başlatan isimler bu tutumu eleştirmişler ve sonuç olarak sanatçıların ve zanaatkarların endüstri ile birlikte temas haline olması gerekliliğinin farkında olmuşlardır. Dolayısıyla sanayinin ve sanatçıların bütünleştirildiği Bauhaus Okulu doğmuştur. Bauhaus okulu modelleme ve dizayn sektörüne farklı bir açıdan bakarak, tasarım dünyası adına yeni bir çağı açmıştır. Bu okulun 1919 yılında kurulmasının ardından bugüne kadar çoğu açılmış, sanat ve tasarım okullarını etkilediği ve bu okulların Bauhaus okulundan feyz aldığı bilinmektedir. Grafik tasarım bölümünde öncelikli faktörlerden sayılan, bugüne kadar süregelen yazılı ve basılı şuan ki teknoloji çağında ise elektronik ve basılmış yazılar olarak bilinen Tipografi, önemini koruya unsurlar arasındadır (Sönmez, 2021).

Tipografi kavramı yirminci yüzyıla kadar teknik bir terim olarak kullanılmıştır. Bauhaus okulunun kurulmasıyla birlikte, okunabilirliğin ön plana çıktığı, teknoloji ve endüstri çağına daha yakışır, görüntüden çok yaptığı iş odaklı ve Alman Blackletter harflerinin kullanımında çok daha rahat anlaşılabilen tasarımlar ile tipografi dünyasında devrim yapılmıştır. Bauhaus okulu bu anlamda yeni Modern Tipografi anlayışını getirmiştir.

Bauhaus okulunun ve düşüncesinin Türkiye’de bulunun Grafik Tasarım dünyasına bıraktığı izler, 1932 yılında okulun kapanmasının ardından 25 yıl sonra etkisini göstermeye başlamıştır. Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu’nun İstanbul’da kurulmasıyla, Türkiye’de ilk kez Bauhaus tarzını yansıtan kurum olarak kayıtlara geçmiştir. İstanbul’da açılan bu okulun yönetici olarak başına getirilen Alman Profesör Adolf Gustav Schenck, Bauhaus çıkışlı olduğu bilinmektedir. Sonrasında İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu yerine günümüzdeki ismiyle Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi denilmiştir. Bahsedilen okul İkinci Dünya Savaşının bitmesinin ardından, Avrupa kıtasında açılan, en büyük Bauhaus okulu olarak bilinmektedir. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi adıyla halen daha öğretim gerçekleştiren okul, Türkiye’deki Bauhaus düşüncesinin ve okulunun somut kanıtlarından birisidir.

Görsel 3.1. Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu

Kaynak: <https://evetbenim.com/26-yil-sonra-yuzlerce-tatbiki-mezunu-sanatci-bulustu/>

Bauhaus okulunun kurulmasının ardından 99 yıl sonra planlanmış “Okullar Okulu Projesi”, Alman asıllı, sergi düzenleme işlerini yöneten Jan Bolen’in önderliğinde, İstanbul Tasarım Bienali içeriğinde sergilenmiştir. Buna yönelik Bienal kavramının ortaya çıkış düşüncesi, Bauhaus okulunun öğretim yöntemlerinden ve o dönemdeki korkusuz eğitim tekniklerinden feyz alınmıştır. Gelişen teknoloji sayesinde birlikte Bauhaus okulunu yeniden yaşatma ve eğitimi baştan modellenmesine odaklanılmıştır.

Bienali fikri sayesinde, dizayn dünyası ve dizayn dünyasındaki öğretimi istintak etme fırsatı yakalanılmıştır. Bunun yanında Bauhaus okulunun daha ilerisine gitmek hedeflenirken, sanatkarları alternatif dizayn öğretimleri üstünde düşünülmesi gerekliliğine vurgu yapmıştır. Bauhaus okulunun kuruluşunun 100. Yılı için Maltepe Üniversitesi'nin Güzeli Sanatlar Fakültesi bir etkinlik düzenlemiştir ve bunun adına da “Türkiye’de Bir Bauhaus Ekolü: Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu’ndan Sanatçılar Sergisi” denilmiştir. Bu sergide hedeflenen unsur ise İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu’ndan mezun olmuş ve günümüzde hala daha Bauhaus düşüncesini ve dizayn görüşünü devam ettiren seçkin sanatkarları ve eğitimcileri bir araya toplamak. Bunun yanında asıl hedefler arasında ise Almanya ile Türkiye arasındaki kültürel ilişkinin güçlendirilmesinin gerekliliğinin öneminde vurgu yapmaktır. Maltepe Üniversitesi Grafik Tasarım Bölümü Başkanı Doktor Öğretim Üyesi Seyit Mehmet Buçukoğlu'nun yaptığı ve bu etkinlikte kullanılan afiş dizaynı, Bauhaus okulunda aktarılmak istenile tipografi anlayışı üzerine yapılmıştır (Sönmez, 2021).

Görsel 3.2. Bauhaus'un 100.yılı Logosu

Kaynak: <https://docplayer.biz.tr/212392088-Bauhaus-tipografisinin-dunya-ve-turkiye-ekseninde-grafik-tasarima-etkisi.html>

Bauhaus düşüncesinin ve okulunda yapılan çalışmaların Türkiye'deki Grafik Tasarıma etkilerinde bahsedilecek olursa uluslararası çalışmalardan biri olan bauhaus imaginista örnek olarak verilebilir. Bahsedilen bu uluslararası çapta olan araştırma projesi, Bauhaus Okulu'nun kurulmasının 100. Yılında, Bauhaus düşüncesinin

yeniden ele alınması üzerine yapılmıştır. Bauhaus sadece ülkeler özelinde değil, dünya çapında, farklı ülkelerde bulunan, mesleği tasarımcılık olan kişilerin, Bauhaus dizayn görüşü üstünde temas içerisinde olmalarını sağlamaktadır. Bu projede dört temel kavram üzerine çalışmalar yapılmıştır, bunlardan biri Moving Away (Uzaklarda). Bu kavramın ortaya çıkma sebebi ise 1926 yılında Marcel Breuer tarafından yapılan kolaj çalışmasıdır. Serginin içerisinde bulunan Uzaklarda kısmı İstanbul şehrindeki SALT Beyoğlu'nun içerisinde, 2020 yılında yapılmıştır. Bunun yanında Türkiye'de tasarım ve sanat derslerinin içeriği, nasıl olduğu analiz edilmiş ve "Türkiye Tasarım Eğitiminden Örnekler" isimli bir ışık kurulmuştur. Ted Üniversite'nde bulunan Mimarlık Fakültesi'nin yayınlarından biri olan fakültede bulunan eğitimci kadrosunda 18 yazarın yazdığı 16 makaleden oluşan "BAUHAUS_100+TR" adında kitap çıkarmışlardır. Ayrıca Bauhaus okulunun kuruluşunun 100. Yılı kutlayıp, Bauhaus'un tasarım tutumu hakkındaki fikirlerini yazmışlardır. Ardından şuan ki müfredatın yerine geçebilecek bir sanat eğitimi ve bunun sağlanacağı bir ortam oluşturmak amacıyla, 2018 yılında, İstanbul'da Sanat Enstitüsü tarafından "Atölye: Bauhaus Okulu" uygulaması yapılmıştır. Bu atölye, Bauhaus düşüncesinin 20. Yüzyıl'daki tasarım dünyasına etkileri ve bıraktığı izleri analiz etmek üzere kurulmuştur (Sönmez, 2021).

Görsel 3.3. Bauhaus_100+TR Kitabı

Kaynak: https://www.mimarizm.com/haberler/gundem/bauhaus-100-tr-yayinlandi_131179

3.2. Grafik Tasarımın Oluşum ve Gelişim Süresinde Etkilendiği Modern Sanat Akımları

Yüzyıllar içinde oluşan ve halen oluşmaya devam eden sanat tarihi sayesinde, Modern Sanat akımlarının diğer adıyla eğilimlerinin meydana çıkma dönemleri anlaşılabilir. Aynı şekilde sanat tarihi, yüzyıllardır süren klasik sanat ile modern sanat arasındaki savaşı gösteren yegane unsurlardandır. Klasik sanat, sanat dünyasını oluşturan kavramların, mimari tasarımlar, heykel yapıtları ve yazılı edebiyat unsurlarının üstündeki egemenliğini önemli derecede göstermektedir. Şimşek (2009)

Akademik ve tanrı ile ilişkili doğal düzene karşı ‘modern sanat’, uzun dönemler boyunca eleştiri altında kaldığını ve saçmalık olarak görüldüğünü ifade etmiştir. Bunun yanında Roma ve Barok şeklinin karşısında durarak yeni bir şey öğrenmenin imkansız olduğunu söylemiştir. Sosyal ve düşünsel anlamda 19. yüzyılın sonuna doğru gelişmelerin sonucunda ve dünya çapında oluşan savaşların sonrasında meydana gelen dengesizlikler, geleceğe dair kötü düşünceler klasik yerine modern sanatların Avrupa’nın değişik bölgelerinde seri bir şekilde ortaya çıktığını bilinmektedir (Şimşek, 2009: 17).

Sanayi devrimi sonrasında kalan izlerin etkileri Avrupa’da bulunan toplumlara daha çok yayılması, sınıflar arası savaşı körüklemiş, daha belirgin hale getirmiştir. Sanat alanında yapılan çalışmalar, alışılmış tek boyutlu tarzlarından değişmiş, toplum düzeni içerisindeki gerçekleri gösteren öğeleri içinde barındırmaya başlamıştır. Aynı zamanda halkın sorunlarına odaklanıp, bu sorunlara çözümler bulacak derecede korkusuz öğelere doğru yol almışlardır. Bahsedilen sanat dünyasındaki değişimin öncüleri olan Balzac, Dostoyevski ve Zola, soylu kesime karşı tutumları ve eleştirileri ile toplumsallaşmanın üstünlüklerini aramışlardır. Bu yazarlar, soylu kesimde bulunan insanları, meydana gelen ekonomik buhranları, toplumsal düzendeki adaletsizliği ve halkın üzerindeki gelecek kaygısını düzeltmek üzere göreve çağırmıştır. Bunlara rağmen soylu kesime ilk ciddi eleştiri edebiyat dünyasında gelmemiştir aksine sanatçılardan gelmiştir (Şimşek, 2009: 17). Filozofların, alanı tarih olana profesörler, sosyologlar ve sanat yazarlarının kaleme aldığı yazılarda modernizm hakkında görüş birliği gerçekleşmemiştir. Genel hatlarıyla bakılmak gerekirse 1970 yılları ile İkinci Dünya Savaşı arasındaki tarihi “modern dönem” olarak bilinmektedir (Erden, 2016; 10)

Modern sanat, hızlı bir şekilde gelişmeye devam eden endüstri sonrasında kentleşme ile ilgi yaşanan problemler ve kentin içinde yaşayan insanların problemleri üzerine yoğunlaşmıştır. 19. yüzyıl ile hızlanan ve 20. yüzyılda savaşların sonrasında gelişen toplumsal ve siyasi gelişmelerin, Vincent Van Gogh, köy yaşamını tercih etmesi, Paul Gauguin'in Batı toplumlarından kaçmaya çalışması sanata doğrudan yansımaları göstermektedir. Bunun yanında görüşü empresyonist olan insanların hayatlarını doğal yaşamda geçirmek için mücadelesi, Fütüristlerin teknolojiye karşı olan arzuları ve bunun yanında sürrealistlerin çıkış olarak kişinin kendi iç evrenine bakması, sanatı etkilediğini kanıtlar nitelikteki örneklerdir (Erden, 2016: 10).

Modern sanat alanında çalışmalar, eserler üreten sanatçılar, kendi içlerindeki yaşadıklarından, yaşamları içerisinde oluşan durumlardan izler taşıırken, icra ettikleri sanat sayesinde buldukları dünyayı daha güzel bir yer yapma amacı edindiler. Bu amaçlarını duyurdukları manifestolar aracılığıyla bütün dünyaya belirttiler. Erden (2016), Modern sanatın, yaşam içerisine el atma kaygısı taşıırken Modernizmin zaman içerisinde oluşan sanat tarihinde en özgün ve en üretken dönem olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda en çok tanınır olan ve modern sanat dünyasına katkı sağlamak amacıyla çıkmış sanat akımları analiz edilmiştir.

3.2.1. Sanatta Devrim: Art Nouveau

Dünya çapında dekoratif dizayn görüşüne sahip Art Nouveau, 1890 yılında ortaya çıkıp, yaklaşık 1910 yıllarına kadar kalıcılığını koruyan sanat akımı olmuştur. Kendisini gösterdiği iş alanları arasında olan endüstri tasarım, grafik tasarım ve aralarında en çok mimarlık alanında, özgün formlar ve yuvarlak hatları ile iç mimarlık sektöründe kullanılmıştır.

Asıl hedefleri arasında karşı tutum sergilemeyi ve karşı duruşu şeyi değiştirmeyi kendisine yol edinen Art Nouveau akımı, Avrupa'nın farklı bölgelerinde, kullanıldığı her bölgenin kendi özelinde bir biçimle ortaya çıkmıştır. Bunlara örnek olarak, Avusturya ülkesinde 'Secessionstil', Almanya'da 'Jugend Stil' ve bunların yanında Fransa'da 'Art Nouveau' isimleriyle bu akımın ülkelere göre değişiklik gösterdiği gibi tasarım devrimi olarak adlandırılmaktadır (Bektaş, 1992: 17).

3.2.2. Hız, Hareket ve Sanat Eşittir Fütürizm

Avrupa kıtasında Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcı zamanlarında ortaya çıkan Fütürizm, sanat alanında bulunduğu çağın gerekliliklerini, yeni yeni gelişen teknolojiyi ve giderek büyüyen endüstriyi göstermek için ayna görevi gören sanat faaliyetlerinden biridir (Şimşek, 2009: 51). Türkçe literatüre “Gelecekçilik” olarak yerleşmiş fütürizm akımı, vurgu yaptığı noktalara yani teknoloji ve sanayileşmeye oldukça fazla ağırlık vermiştir. Fütürizm akımını benimseyen insanlar, eski zamanlarda üretilip ortaya koyulmuş hemen hemen her şeyi eleştirerek, tamamen yeni olan bütün her şeyden övgü ile bahsetmişlerdir. Roma’da, Floransa’da ve Milano’da aynı zamanlar içerisinde ortaya çıkmış bu sanatların, duygu ve düşüncelerinin, tercümanı fütürizm akımı olmuştur. Marinetti’nin kaleme aldığı ve Paris şehrinde , 20 Şubat 1909 tarihinde ‘Figaro’ gazetesinde yayımladığı, ‘Manifesta du Futurisme’ (Gelecekçilik Manifestosu) adlı eserini ortaya çıkarmıştır. Fütürizm bu sayede edebiyat alanında daha çok tanınmaya başlanırken sanat dünyasında ise ‘Manifesto dei Pittori Futuristi’ (Gelecekçi Ressamlar Manifestosu) isimli eserle daha çok kendine yer edinmeyi başarmıştır (Eroğlu, 2015: 101).

Yazılan manifestonun içerisinde “ Bizler, müzeleri, kütüphaneleri yerle bir edip, ahlakçılık, feminizm ve bütün yararçı korkaklıklarla savaşaacağız.” ifadeleri yer almaktadır. Bunun yanında “Koşan bir atın dört değil yirmi ayağı vardır” söylemlerinde bulunan fütürizm akımını onaylamış kişiler, kent yaşamının getirdiği duygu ve düşüncelerle mest oldukları bilinmektedir. Manifestonun içeriğine bakıldığında fütüristler, bir eşya üzerine değil kişinin iç dünyasına odaklandıkları ve ruh olgusunun eserlerinde resme girdiği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda fütüristlerin, akademiyi, müzeleri, kütüphaneleri ve bütün kitapları yok sayarak onların yakılması gerektiğine inanmaktadırlar (Turani, 1992: 606). Fütürizmi dünya görüşü olarak benimsemiş insanların yani, fütüristler, yaptıkları eserlerinde canlı bir hissi dışa vurdukları gibi yine aynı eserlere mantıklı bir dizilim veya bir kural çerçevesinde uygulamalar yapmamaktadırlar. O gün içinde buldukları psikolojileri ne isterse ona göre harekette bulunmaktırlar. Daha sonralarda fütürizmi parti sanatı olarak ilan eden fütüristler, Avrupa için bu sanat anlayışının bitmesine sebep olmuşlardır (Turani, 1992: 605).

Fütürizmin oldukça hızlı ve çeşitli alanlarda yayılmasına, tarihi reddetmesi ve geleneksel sanata karşı çıkması büyük fayda sağlamıştır. Fütürizmi savunan insanlar eskimiş her şeyi reddettiği gibi kendi tarihleri ve kültürlerine de karşı mücadele içerisinde girmişlerdir. Müzeleri ölü yeri olarak tanımlayan fütüristler, geçmişleri ve buldukları toplumlarında dahil bütün tarihi reddederek, klasik dönemde ortaya çıkmış sanat çalışmalarını da değersiz olarak nitelendirmişlerdir. Yeni bir görüş keşfi için sahip oldukları tüm manevi unsurları yok hükmüne getirmişlerdir. Modern yaşamın aslını meydana getiren hızlı ve gelişmiş dünya, fütürizmi onaylayan insanlar için, yeni oluşmuş dünya gibi gözükmiştir (Şimşek, 2009: 51).

3.2.3. Yeni Bir Sanat: Konstrüktivizm

Dünyayı eleştirmek yerine, dünyadaki bazı şeyleri değiştirmek amacıyla yola çıkılmış olan sanat akımı konstrüktivizm, yeni bir dünyayı hedeflemiştir. Boris Arvztov, Lef dergisi yazarlığı sırasında 1923 yılında, sahibi olduğu ‘Sınıf ve Sanat’ isimli dergisinde konstrüktivizm görüşünün açıklamasını ‘Resim Sehпасından Makineye’ adlı yazıyı kaleme alarak yapmıştır.

Modern sanat dünyasında yapılan eserler özgün hale dönüşüp, daha çok soyutlaşmıştır. Bu bağlamda iki kavram üzerine gelişen modern sanat, ciddi derecede artan idealist bireycilikle formlarını ortaya çıkaran ekspresyonizm, kavramlardan yani sanat akımların ikincisi ise, ekspresyonizm fikrine zıt ve karşı duruş sergileyen, soyut eserlerle oluşan konstrüktivizm sanat akımıdır. Bunun üzerine ressamlar eserlerinde bulunan bakış açısı yanılısamasını bırakmışlardır. Bunun sebebi ise, malzemelerin asıl özellikleriyle ilinti içerisine girmeye bir tarzdır. Ayrıca dönemin sanatçıları iki boyutlu eserlerden, asıl üç boyutlu çalışmalara dönmüştür. Bu faaliyetlerden çıkarılacak çıkarım, o dönemde sanatçılık yapan kişilerine kendilerine daha uyumlu gerçeklik arayışında olduklarıdır.

Rus asıllı sanatçılar ise, sanatkarların vazifesinin farklı dış etkenlere sonradan ahenkli bir durumu etkin kılacak bir sanat arayışında olmamışlardır. Zaman içerisinde ilk defa kendilerinin değiştirdikleri toplum düzenini, politikayı ve ekonomik etkenleri doğallıkla meydana gelmiş olan bir sanat kavramlarının ve formlarını oluşturmak hedefi gütmüşlerdir (Eroğlu, 2015: 133). 1890 ile 1941 yılları arasında yaşamını sürdüren El Lissitzky, (Lazar Markovich), konstrüktivizm akımını en iyi temsil eden

ve buna yönelik çalışmalar yapan hem sanatçı hem de mimar ve ressam arasında başı çekmiştir. Aynı zamanda grafik tasarım alanına tutumlarıyla önemli derecede katkı sağladığı bilinmektedir. El Lisztzy'e göre, sanatçı veya tasarımcı, teknolojinin toplum ihtiyaçlarını giderdiği düzende, insanlığa daha yararlı ve çalışkan bir tutumla, sanatı ve teknolojiyi bütünleştirme gayretinde olmalıdır. Bu düşünce El Lisztzy'ı, grafik tasarım alanına daha çok ağırlık vermesine sebep olan görüşler arasında yer almaktadır (Bektaş, 1992: 162).

Türkçe dilinde 'Yapıcılık' olarak literatüre giren konstrüktivizm, Rusya ülkesinde yapılan Sovyet Devriminin ardından meydana gelmiş ve gelişimini sürdürmüş bir sanat akımı olarak bilinmektedir. Bunun üzerine Eroğlu (2015), *"Konstrüktivizm, dünyayı yorumlamak değil, değiştirmek için bir şeyler yapılması gerektiği yolundaki felsefi çağrıyla yanıtlanmak için girişilmiş bir sanat atağı olarak dikkat çekmiştir."* söylemlerinde bulunmuştur.

20. Yüzyılın başlarında ortaya çıkmaya başlayan öncü akımlar benzeri 'soyut estetik' biçiminde olmayan Rus Konstrüktivizmi, tasarımcıyı saf ve soyut tasarımlara eğilmesini sağlayan bundan dolayı şahsi estetik uyarı değil, halkın entelektüel ihtiyaçlarının sanatla karşılanabileceği görüşüdür. Toplumun ortak yaşantısına yönelik ortamların oluşturulmasına fayda sağlamak ve toplumun bütünüyle yeni bir imaj edinmesine yardımcı olmak, konstrüktivizmin başlangıç amaçları arasında yer almaktadır. Sanatçıyı ve tasarımcıyı 'yaratıcı tasarımcı' olarak görmelerinin nedenleri arasında, halk ile iletişimde kullanılan grafik tasarımları ve fotoğraf çalışmalarına ağırlık vermeleridir. Bunun yanında aynı zamanda sanatçıyı 'toplum mühendisi' olarak adlandırdıkları bilinmektedir.

El Lissitzky'nın yanında, Naum Gabo dahil olmak üzere Vladimir Yevgrafovich Tatlin ve Alexander Rodçenko isimli sanatçıların, konstrüktivizm akımına en fazla katkıyı sağlayan sanatçılar olarak bilinmektedir. Yeni oluşturmayı hedefledikleri toplumun merkeze konulan sistem ve bu sistemin niteliklerini topluma yansıtmak için sanatı bir araç olarak kullanmışlardır. Toplumun merkezde olduğu sanat niteliklerini ise bu akımı onaylayan veya onaylamayan sanatçıları, sadece uzmanı oldukları alanlarda değil birçok alanda üretimler yapmaya teşvik etmiştir. Buna örnek olarak, Rodçenko'nun kitap ve basım dizaynlarının yanında mobilya ve

tekstil dizaynları yapmasıdır. Konstrüktivizm akımının izleri bugüne kadar geldiği ve mimari alanlarının yanında grafik tasarım alanlarını da etkilediği görülmektedir.

İngiltere’de toplum düzeninin hızla değişmesinde sonra, 19. yüzyılın başlarında doğru çıkan Bauhaus akımı, o dönemlerin yaşanılan hayat biçimine farklı bir bakış açısıyla, olandan daha iyi bir yaşam biçiminin oluşması için düşünceler geliştirmiştir. Başlarda Jhon Ruskin’in zanaatkarları savunur nitelikteki, endüstri karşıtı düşüncelerinden etkilenen William Morris tarafından bu görüşlerin somut hale dönüştürülmesi için girişimlerde bulunulmuştur. Bu çalışmalar ışığında İngiltere’de doğan ‘Art and Crafts’ (sanat ve zanaat), hareketinin temelleri atılmıştır (Erden, 2016: 251). Bu sayede Bauhaus düşüncesinin temelleri yavaş yavaş oluşmaya başlamıştır. Sanatçı ve zanaatçıyı bütünleştirme çabalarına giren Bauhaus düşüncesi, alışlagelmiş öğretimlerin aksine daha önce hiç olmamış eğitim anlayışı ile teknoloji ve sanat dünyasında yen bir çağ başlatmıştır. Bauhaus’un temelinde yatan hedeflerden olan, sanat ve zanaatçıyı birleştirerek halkın gerekliliklerine yönelik çözümler sunan, yaşamı daha basite indirgetecek sanatçılar eğitmek, kısa bir süre içerisinde başarılı olmuştur. Bu bağlamda normal derslikler yerine atölyeler kullanılmıştır. Güzel sanatlar ile tatbiki sanatları birleştiren adına Yapı Evi dedikleri Bauhaus, “Sanat ve Teknoloji: Yeni bir Birlik” sloganı ile tarih içerisinde yerini almışlardır (Antmen, 2016: 107).

Modern sınaî, ahşap oymacılık, heykel, tekstil tasarımları, resim gibi birçok sanat ve tatbiki sanat alanlarında tanınırlığını artıran Bauhaus, sanat dünyasına yön veren akımlardan birisi haline gelmiştir. Bauhaus’da eğitim alacak öğrenciler ilk olarak temel sanat eğitimine alındıktan sonra kabul ettiği bilinmektedir. Johannes Itten tarafından verilen temel sanat eğitimi, Bauhaus’da öğrenim göreceğ öğrencilerin kendi sınırlarını keşfetmesine fırsat sağlarken, kullandıkları materyaller hakkında da bilgi sahibi olmalarını sağlamaktadır. Bu eğitim 1923 yılına kadar sürmüş olup, okul yönetimi ile uyuşmazlığı sonucu, okuldan ayrılan Itten’in gidişi, Bauhaus’un tasarım anlayışı oldukça farklı yollara sapmıştır (Bektaş, 1992: 71).

3.2.4. “Sanat ve Teknoloji: Yeni Bir Birlik” Bauhaus

Ortaçağ düşüncesinden feyz almasının yanında ekspresyonizm temel olarak Bauhaus düşüncesinin niteliklerini meydana getirirse de, eğitimci kadrosunda bulunan kişiler ve öğrenim gören öğrenciler, farklı düşüncelerden oldukça fazla etkilenip bu yönde değişmişlerdir. Bauhaus’un kurucusu olarak bilinen Walter Gropius, Bauhaus’un durağan ve belirgin bir tarzı yansıtmasına her zaman karşı çıkmıştır. Bu bağlamda, öğrencilerin sadece bir tarz üzerinde yoğunlaşmaları yerine farklı tarzlarla tanışmaları ve özgür davranmaları yönünde teşvik etmiştir. Gropius’un bu görüşüne karşılık, Bauhaus, tipografi ve eşya tasarımlarında De-Stijl isimli sanat akımının etkilerini büyük oranda taşımıştır.

1923 yılında, Johannes Itten’in, Bauhaus okulundan ayrılmasında sonra yerine Macar asıllı sanatçı Laszlo Moholy Nagy’nin bilinen en belirgin özelliği olan yenilikçi karakteriyle, heykel alanlarında, resim, fotoğraf alanlarında ve grafik tasarım alanlarının da dahil olduğu birçok sanat alanından yeni öğretim tekniklerine odaklanmıştır. Bunun yanında plexiglass gibi yeni üretilmeye başlanmış ve gelişmekte olan materyalleri ve fotomontaj alanındaki yeni yöntemlerin beraberinde ışık ve şeffaflık gibi kavram üzerinde, çağa ayak uydurabilmek için birçok çalışma yapmış ve bunlardan araştırmalarında yararlanmıştır.

Bauhaus eğitiminin ve düşüncesinin daha çok gelişmesi için oldukça fayda sağlayan Moholy Nagy fotoğraf ve tipografiyi bütünleştirerek yaptığı çalışmalar ile Bauhaus bünyesinde bulunan kişilerin görsel iletişim alanlarına daha fazla ağırlık verilmesinin önün açmıştır. Afiş tasarımları ve grafik tasarım mecralarının ‘tipofoto’ya doğru yol aldığını kestiren Nagy, yazıyla fotoğrafın tümleşmesini ve verilen mesajın hemen gönderilmesini ‘yeni görsel yazın’ olarak ifade etmiştir. Bunlara örnek olarak, 1923 yılında tasarladığı havalı araba lastiği afişi verilebilmektedir (Bektaş, 1992: 73). Bauhaus okuluna gelmesiyle grafik tasarımı alanına olan ilgisine daha fazla arttığı gözlemlenen Nagy sayesinde, tipografi ve fotoğraf bölümlerini eskiye göre daha işe yarar hale gelmiş ve okulda konstrüktivizm akımının etkileri daha ağır basmaya başlamıştır.

Bauhaus okulu, Gropius’un kuruculuğunda Weimar bölgesinde dört yıl barındıktan sonra baskılar sonucu kapatılmak zorunda kalmıştır. Daha sonrasında

gelen teklif üzerine Dessau'ya taşınan Bauhaus okulu, taşınma sürecine kurucu Gropius, müfredat üzerinde değişiklikler yaparak daha fazla genişletmiş, yeni atölyeler eklemiştir. İlerleyen zaman içerisinde Berlin'e taşınan Bauhaus bir dönem eğitim verdikten sonra tekrar aynı sebeplerde dolayı kapatılmıştır. Kapatılmaların sonucunda dünya geneline yayılan Bauhaus sanatçıları, birçok ülkede Bauhaus düşüncesi yaşatmış ve uygulamıştır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1. Sonuçlar

Walter Gropius sayesinde yol almaya başlayan Bauhaus, 1933 yılına kadar ayakta kalmayı başarmıştır. Okulun kapanması, tasarım anlayışındaki bıraktığı izleri bugüne kadar gelmesini sağlamasında bir engel olmamıştır. Şimdiye kadar gelmesinin başlıca sebeplerinde bir tanesi, ortaya çıkardığı tasarım görüşünün, geleceğin temelleri atmak üzere olduğu söylenilebilmektedir. Bu ütopyik bir düşünce olmasının yanında tüm sanat alanları ile benzer konumda buluşmasını sağlamaktadır. Okulun amaçlarını gerçekleştirmiş olmasının kanıtı olarak günümüze kadar bu anlayışın gelmiş olması olarak gösterilebilmektedir. Bu hedeflerin içerisinde yer alan güzel sanatlar ve tatbiki bilimlerin bütünleştirilmesi, arasında ayırımın kaldırılması, şimdiki zamanlarda, Türkiye’de dahil olmak üzere birçok ülkede, Bauhaus anlayışının sürdürüldüğü bilinmektedir.

Toplumda bütün sınıflar için anlaşılabilir ve temin edilebilir üretimler yapmak, Bauhaus okulunun temelini oluşturan fikirler arasında yer almıştır. Buna yönelik örneğin, tipografi alanına oldukça fazla katkılarıyla, modern tipografinin ilk adımlarını atmış, o dönemdeki gelişen endüstri ve teknolojiye ayak uydurarak yazı tasarımları yapmıştır. Bauhaus okulunun kuruluşunun 100. yılının ardından etkisini halen daha göstermiş olması, yerine geçebilecek sanat eğitim yeri oluşturmak nedeniyle kurulan İstanbul’daki “Atölye: Bauhaus Okulu” gibi etkinlikler, Bauhaus’un günümüze gelmiş etkilerini ve değişen insanlar, dünya üzerinde bile gelişimini sürdürdüğü bilinmektedir.

Bauhaus düşüncesi penceresinden bakıldığı takdirde, gelişen endüstri ve teknoloji, sanat alanları için yeni bir çağ başlattığı iddia edilmektedir. Bunun bağlamında, sanayi devriminin sadece makineleşme, teknolojinin gelişmesi, bilimin üzerine daha çok ağırlık verilmesinin yanında sanat alanları içinde önemli değişimler yaratmıştır. Bu değişimlerden birisi, sanat mecrasında üretim veren sanatçı ve zanaatçıların yerini yüzlerce işçilerin çalıştığı, tek tip üretim yapan fabrikalar almıştır (Ata, 1978: 41). Bu nedenle bahsedilen bu fabrikalarda, estetik kaygısı taşımayan sadece işe yararlığına odaklanılmış, hızlı üretim ürünler ortaya çıkmıştır. Buna yönelik Altunay (2004), “*Amaç daha fazla üretmek veya daha ucuza üretimi*

gerçekleştirmektedir. Bundan dolayı makinelerde üretilen ürünlerde estetik bir tarz görmek mümkün değildir.” söylemlerinde bulunmuştur. Seri üretimle üretilmiş, makine çıkışlı ürünlerin, görüntüsü kötü ve oldukça kaba olmasında ötürü başlıca Jhon Ruskin ve William Morris rahatsızlık duymakla birlikte, bunun yanında çoğuz sanatçı, bu tarz ürünleri eleştirmişlerdir.

El işi ürünlerin muhafaza altına alınması ve sanatsal üretimlerin tekrardan zanaatkarların eline verilmesinin istenilmesi, sanayi devriminin yarattığı makineleşmeye karşı sanatın tutum arayışıdır. Dolayısıyla el sanatlarını yeniden hayata döndürmek amacıyla Arts and Crafts akımına isim veren işlikler estetik ile süregelen anlayışı birleştirmektedir (Baktır, 2006: 5). Bu akımın sonrasında Bauhaus’a dönüşmüş olmakla birlikte, sanayi devrimini, sanat ile bütünleştirme istekleri doğmuştur (İçmeli, 1985: 62). Birçok alanda, bunlar; gündelik yaşamda kullanılan eşyalar, araba dizaynları, tekstil tasarımları gibi çeşitli alanlardan çalışmalar yapan Bauhaus, sanat ile fabrikadan üretilen tek tip ürünlerin yerini alacak tasarımlar yapmıştır.

Sanat dünyasında farklı bir yol açan Bauhaus’un bu mecralardaki başarısı, dünyanın çeşitli bölgelerinde sanatı ve sanat akımlarına izlerini bırakmıştır. İzlerini bıraktığı ülkeler arasında yerini alan Türkiye, öncelik olarak Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, bunun yanında Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi içerisinde yer alan Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü ve ülkede çeşitli üniversitelerin mimarlık fakültelerinde verdiği eğitimler, Bauhaus’dan etkilendiğini ortaya koymaktadır.

Mustafa Kemal Atatürk’ün kurduğu cumhuriyetle birlikte birçok alanda yeniden yapılandırılma ve daha çok gelişme süreci Türkiye’deki sanat alanların da oldukça etkilemiştir. Sanatın, kalkınma sürecinde sanayiye fayda sağlanması amacıyla bugünkü adı Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olan, 1957 yılında eğitim vermeye başlayan, Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu kurulmuştur. Bu okul alışlagelmiş eğitimlerin dışında tam olarak Bauhaus düşüncesini benimseyen, halk ile iletişime geçme, halka optimist duygular aşılama hedeflerini gütmüşlerdir. Bu çalışmaların yanında hızlı gelişen kentleşme ve bunun getirdiği sorunlarla mücadele etmek için, Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi ile birlikte Mimarlık Fakültelerinin, Bauhaus düşüncesinde feyz alınarak konut projeleri tasarlanmıştır. Bauhaus düşüncesinin etkileri ve tecrübelerinden yararlanılarak,

sadeliğin ön planda olduğu, makine ile iş birliği üzerine biçimler ve projelerin yapılma sırasında tasarruf edilmesinin sağlanması tarzında görüşler ile projeler ortaya çıkarmışlardır (Türkdoğan 2002: 151).

Türkiye’de oldukça fazla etki bırakan Bauhaus düşüncesini ve eğitim şeklini, İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım Fakültesi ile tasarım ve sanat bölümlerinde benzerlik gösterdiği bilinmektedir. İzmir Ekonomi Üniversitesi’nde bulunan Güzel Sanatlar Tasarım Fakültesi’nin bünyesinde bulunan işlikler, Bauhaus atölyeleri ile aynı olduğu gözükmektedir. Bauhaus düşüncesi ve okulunda verdiği eğitimlerden örnek alınarak kurulan şu anki, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi ismiyle eğitime devam etmekte olan, Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu’ndan mezun olan kişiler, tekstil sektörlerinde tasarımcı olarak çalışmış Türk tekstil sektörünün, dünya çapında iyi bir yere gelmesine yarar sağlamışlardır. Sanat alanları ve uygulamalı alanların birleştirilmesi durumunda ortaya çıkan eğitimlerin verilmesi ve bu eğitimleri alan kişilerin, tasarımcılık adı altında sınai uygulamalar ile endüstri alanına oldukça katkıda bulunurken, Bauhaus’un temellerini oluşturan amaçların gerçekleştiği görülmektedir (Atalayer, 2009: 434-435).

Bauhaus, Türkiye’de etkisini üniversitelerde verilen derslerde de göstermektedir. Buna yönelik Balcıoğlu (2009), şimdilerde İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım Fakültesi’nin müfredatında yer alan ‘Sanat ve Tasarım Stüdyosu’nda eğitim alan öğrencilerin, kullandıkları materyaller, armoni, denge ve kontrast gibi kavramların kökeni Bauhaus’dur. Sadece eğitimlerin benzerliği ders sırasında kullanılan kavramlar değil, teorik dersler, pratik yöntemler, çalışmalar gibi birçok alanda Bauhaus okulu ile benzerlik içindedir. Moda bölümlerinin yanı sıra Mimarlık fakültesinde kullanılan yapı bilgisi ve strüktür gibi birçok dersler Bauhaus okulunda verilen dersler ile aynı durumdadır (Balcıoğlu, 2009: 413). Ülkemizde mimarlık eğitiminde Bauhaus’un etkisini açıkça görebiliriz. Bu etki en açık biçimde Ortadoğu Teknik Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültelerinde görülmektedir. Burada verilen Temel Tasarım dersinin yanında konut tipolojisi dersi de Bauhaus’tan günümüze kadar gelen bir uygulamadır. Derslerde kuramdan çok pratik ağırlıklı çalışmalara yer veren düşünceler Bauhaus anlayışının günümüzdeki yansımasıdır (Uluoğlu, 2009:370- 371).

Bauhaus'dan feyz alınmış ve müfredata konmuş dersler arasında olan “Temel Sanat Eğitimi” dersi kimi üniversitelerin, birinci sınıf öğrencilere verdiği dersler arasında yer almaktadır. “Temel Sanat Eğitimi” diğer adıyla “Temel Tasarım” dersi öğrencilerin bağımsız, istedikleri gibi tasarımlar yapmasını olanak sağlamaktadır. İlk defa Bauhaus okulunda okula girecek öğrencilere uygulanmaya başlayan Temel Sanat Eğitim dersi, eskisi gibi ilgiyle karşılanmadığı ve bu bağlamda yaratıcı çalışmalarını teşvik edecek müfredatın uygulanıp, uygulanmadığı tartışma konusudur. Bu bağlamda tatbiki derslerin verilmesindeki zamanın azalması ve bahsedilen işliklerin işe yararlılığını yitirmesi bu derslerin yok olmaya başladığını kanıtlar niteliktedir (Atalayer, 2009: 431). Dolayısıyla temel tasarım derslerinin hedefleri arasında yer alan, öğrencilerin kendi sınırlarını zorlaması ve kullanacakları malzemeleri iyice tanıyıp, test etmelerini sağlanması konusunda sorunlar meydana gelmesi olağan bir durumdur (Seylan, 2005: 16).

Bauhaus anlayışını temel alıp, müfredatını ona göre şekillendiren sanat okulları arasında, geçen zaman içerisinde ve günümüzde dahil olmak üzere Bauhaus okulunun ortaya çıkardığı etkilerinden benzeri bir etki yaratan olmamıştır. Bauhaus, bugün bile kullanılan çoğu eşyanın ilk prototiplerini üretmesine rağmen bu ürünleri üzerine koyabilecek ve bu ürünlerde daha fazla etki yaratabilecek bir üniversite çalışması çıkmamıştır. Ülkemizde ise Bauhaus okulundan örnek olarak eğitim veren Marmara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi sadece sınırlı alanlarda, tekstil ve seramik bölümlerinde belirli düzeyde etki yaratarak bununla hudutlu kalmışlardır. Bauhaus okullarının örnek alınmasıyla kurulan akademilerden mezun olmuş, öğrenciler ülkemizin sanayi sektöründe fayda sağladığı gibi, öncelikle el sanatları ve moda tasarımı alanlarında büyük başarılarla ulaştıkları bilinmektedir. Aynı zamanda bahsedilen bu okulların kendi dönemlerindeki müfredat ve uygulamada uygulanan sorunlara yönelik çareler, ileriki zamanlarda aynı sorunların çözülmesinde büyük fayda sağlayacaktır.

4.2. Öneriler

Bauhaus eğitimini, örnek almak isteyen eğitimcilere ve uygulayacak tasarım okullarına bazı tavsiyeler şu şekildedir;

- Güzel Sanatlar ve Eğitim Fakülteleri eğitimci kadrolarında bulunan kişilerin, kavramlar hakkında yeterli derecede bilgi sahibi olan, işliklerde işlenecek derslerde ise usta niteliğine sahip eğitimciler olmalıdır.
- Öğrencilerin yaratıcılığı ön plana alınarak, onların teşvik edilmesi, öğrencilerin yaptıkları çalışmalara eğitimcilerin karışmaması gerekmektedir.
- Tasarım okullarında öğrencilerin, yıl içinde tasarladıkları çalışmaları, sadece dönemin sonunda değil, belirli aralıklarla sergilenmesini sağlamının yanında öğrencilerin birbirleriyle iletişime geçebilecekleri etkinlikler ve konuşa ortamı yaratılmalıdır.
- İlk yıllarda verilen Temel Tasarım dersinin iyice öğretilmesi ve bu dersin verilme zamanını artırmalı, önemi vurgulanmalıdır.
- İşliklerde yapılan derslerin sayısı artırılmalı ve uygulamaya üzerinde daha fazla durulmalı, bunların oluşması içinden çeşitli materyaller sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Aliçavuşoğlu E. Ve Artun A. (Der.) (2009). Bauhaus: Modernleşmenin Tasarımı, İletişim Yayıncılık
- Alpar, S. (2006). Bauhaus'un Sahne Tasarımına Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Gse.
- Altunay, A. 2004. "Mekanik Sanattan Elektronik Sanata Geçiş Ve Video Sanatı", Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Yayınları, S:70-71.
- Ata, M. 1978. Sentetik Plastik Malzemeler Biçimlendirme Yöntemleri, Sanatta Kullanımı, İstanbul: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları.
- Atalayer, G. 2009. "Tekstil Sanatları Eğitiminde Bauhaus'un İzleri Üzerine". Bauhaus, Modernleşmenin Tasarımı-Türkiye'de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi Ve Bauhaus, İstanbul: İletişim Yayınları, S:424-426..
- Baktır, Ö. 2006. "Bauhaus Felsefesi Ve Endüstriyel Tasarımdaki İşlevsellik Boyutu", (Yayınlanmamış Y. L. T., Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimleri Entitüsü, Antalya).
- Balcıoğlu, T. 2009. "İçimizdeki Bauhaus: İzmir Ekonomi Üniversitesi Güzel Sanatlar Ve Tasarım Fakültesi Eğitim Programları". Bauhaus, Modernleşmenin Tasarımı-Türkiye'de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi Ve Bauhaus, İstanbul: İletişim Yayınları, S:396-418.
- Bektaş, D. (1992). Çağdaş Grafik Tasarımın Gelişimi. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Çelbiş Ü. (2011). Bauhaus: Modernleşmenin Tasarımı. (2. Baskı), İletişim Yayınları
- Erden, E. O. (2016) Modern Sanatın Kısa Tarihi, İstanbul: Hayalperest Kitap
- Erkmen, N. 2009. "Bauhaus Ve Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi". Bauhaus, Modernleşmenin Tasarımı-Türkiye'de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi Ve Bauhaus, İstanbul: İletişim Yayınları, S:19.
- Eroğlu, Ö. (2015). 20. Yüzyılda Modern Sanat. İstanbul, Tekhne Yayınları
- Fiedler J. Ve Feierabend P. (1999). Bauhaus. Cologme:Könemann.
- Forgacs E. (2017). Bauhaus. (1. Baskı). Janus Yayıncılık
- <http://chrismullaney.com.au/architecture/bauhaus-manifesto-walter-gropius/> Erişim Tarihi: 25.04.2022
- <https://docplayer.biz.tr/212392088-Bauhaus-tipografisinin-dunya-ve-turkiye-ekseninde-grafik-tasarima-etkisi.html> Erişim Tarihi: 24.04.2022

<https://evetbenim.com/26-yil-sonra-yuzlerce-tatbiki-mezunu-sanatci-bulustu/> Erişim Tarihi: 25.04.2022

<https://lostinfabrics.com/es/bauhaus/> Erişim Tarihi: 22.04.2022

<https://m5dergi.com/dergi/sayi-350-eylul-2020/4uncu-sanayi-devrimi-ve-karadenizdeki-muhtemel-etkileri/> Erişim Tarihi: 20.04.2022

<https://meganbarkermaker.wordpress.com/2019/03/23/bauhaus-ceramics/> Erişim Tarihi: 26.04.2022

<https://pixabay.com/tr/photos/bauhaus-bauhaus-binas%C4%B1-dessau-250403/> Erişim Tarihi: 28.04.2022

<https://www.abitare.it/it/gallery/eventi/vitra-design-museum-in-scena-bauhaus-gallery/?foto=2> Erişim Tarihi: 28.04.2022

<https://www.arkitera.com/haber/bauhaus-oncesi-gelismeler-ve-bauhaus-manifestosu/> Erişim Tarihi: 29.04.2022

<https://www.barandergisi.net/kultur-sanat/bauhaus-sanat-akimi-h11791.html> Erişim Tarihi: 30.04.2022

<https://www.bauhaus100.de/en/past/teaching/workshops/carpentry/index.html> Erişim Tarihi: 30.04.2022

<https://www.bauhauskooperation.com/knowledge/the-bauhaus/training/workshops/metal/> Erişim Tarihi: 01.05.2022

<https://www.bauhauskooperation.com/knowledge/the-bauhaus/training/workshops/stagecraft/> Erişim Tarihi: 01.05.2022

<https://www.karaagac.com/blog-detay/tr/i%CC%87konik-tasarimlar> Erişim Tarihi: 02.05.2022

<https://www.lomography.com.tr/magazine/191615-the-bauhaus-wheel-diagram> Erişim Tarihi: 02.05.2022

https://www.mimarizm.com/haberler/gundem/bauhaus-100-tr-yayinlandi_131179 Erişim Tarihi: 02.05.2022

<https://www.themaggar.com/bauhaus-nedir/> Erişim Tarihi: 03.05.2022

<https://www.wewood.eu/news/bauhaus-founded-100-years-ago> Erişim Tarihi: 03.05.2022

İçmeli, M. 1985. Türkiye’de Sanatın Bugünü Ve Yarını (Tebliğler), “Çağdaş Açından Türk Grafik Sanatları”. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, S:62.

M. Droste (2002).Bauhaus 1919-1933.Berlin,Taschen.

- Mustafa, 1978. Sentetik Plastik Malzemeler Biçimlendirme Yöntemleri, Sanatta Kullanımı, Kitabevi Ata,
- Seylan, A. (2005). Temel tasarım. Samsun: M-Kitap, Dağdelen.
- Soner, Ş. T., 2002. “Endüstrileşme Sürecinde Tasarım Ve William Morris”, (Yayınlanmamış Y. L. T., Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul).
- Sönmez, G. (2021). Bauhaus Tipografisinin Dünya Ve Türkiye Ekseninde Grafik Tasarıma Etkisi. *Akademik Sanat*, (12), 1-11.
- Şimşek, A. (2009) Hızın Ve Sanatın Sanatı Fütürizm, Ankara: Kanguru Yayınları
- Turani, A. (2010). Dünya Sanat Tarihi, İstanbul, Remzi Kitabevi Ata, Mustafa, 1978. Sentetik Plastik Malzemeler Biçimlendirme Yöntemleri, Sanatta Kullanımı, İstanbul: Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yayınları.
- Türkdoğan, 2002. T. “Çağdaş Sanat Ve Eğitimi”, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Ankara: S:151.
- Uluoğlu, B. 2009. “İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin Kuruluş Yılları: Holzmeister, Bonatz Diğerleri Ve Mimarlık Eğitimi'nin Örgütlenmesinde Orta Avrupalı İzler”. Bauhaus, Modernleşmenin Tasarım Türkiye'de Mimarlık, Sanat, Tasarım Eğitimi ve Bauhaus, İstanbul: İletişim Yayınları, s:371.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Berke SÜLKÜ

ORCID Numarası : 0000-0002-9467-2400

Öğrenim Durumu

2014 – 2018 Lisans: İstanbul Arel Üniversitesi– Grafik Tasarımı

2019 – 2022 Yüksek Lisans: İstanbul Arel Üniversitesi – Grafik Tasarımı

